

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

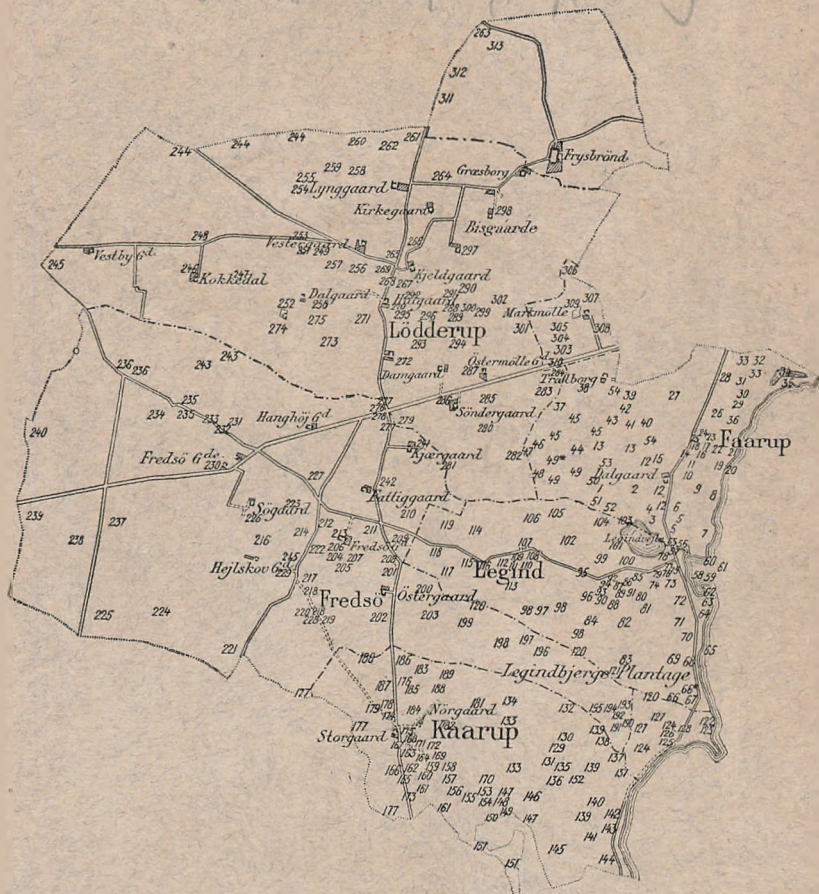
Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Lødderup Sogns Stednavne.

Af
Anton Kjølby.

Ville Morsø Søtorp Aarbø

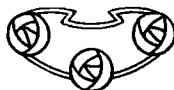
Særtryk af

Morsøs historiske Aarbøger 1924 og 1925.

Lødderup Sogns Stednavne.

Særtryk af
Historisk Aarboeg for Mors.

Af
Anton Kjølby.

Nykøbing Mors.
Morsø Folkeblads Bogtrykkeri.
1924.

Lødderup Sogns Stednavne.

Af Anton Kjølbj.

Stednavneudvalget i København sendte 1921 Lærer Bisgaard Søndergaard, Lødderup, en Opfordring om at indsamle Stednavne i Lødderup Sogn. Lærer Bisgaard bad mig gøre Arbejdet, og jeg lovede det. Stærk Optagethed hindrede mig længe først i Vinteren 1923—24 blev min Tid til det. I de 5 Vintermaaneder Decbr.—April samlede jeg mig om Opgaven, og noget kom der da ud deraf, selv om meget, meget mere kunde være naact, om Indsamlingen var bleven foretaget for blot 20 Aar tilbage. Jeg tænkte mig stedse, at dette Arbejde vilde blive gemt i Rigsarkivet, og for en Fremtidens Historiker — maaske om et Par Hundrede Aar — blive et Indblik i vore Dages Lødderup. Efter Opfordring fra forskellig Side kommer Indberetningen frem for Offentligheden allerede nu og gengives med ganske enkelte Ændringer i den Skikkelse, hvori den er indsendt. De forskellige Afsnit vil vel hvert paa sin Vis kunne afvinde Interesse og være af nogen Værdi.

Indberetningen falder i følgende Dele:

1. Indledning.
2. Stednavneliste.
3. Glemte Stednavne.
4. Tillægsliste.
5. Provst Vilh. Hansen om „Trældige“, „Piletoft“ og Møllerne i Lødderup By.
6. Provst Schades Meddelelser om Lødderup Sogn.
7. Navne- og Indholdsliste.

Indberetningens Stednavneliste har en Lydskriftsrubrik, hvortil kræves særlige Typer, og som derfor her er erstattet med en grovere Lydskrift. Stednavnelisten er til Offentliggørelsen kritisk gennemgaaet af Stednavneudvalgets Sekretær, cand. mag. Gunnar Knudsen, og bærer tydelige Mærker af dennes kyndige Haand. Indberetningens Kort er gengivet i formindsket Maalestok.

Indberetningen.

Til

Stednavneudvalget,

Rigsarkivet, København K.

Vedlagt følger det af mig indsamlede Stednavnemateriale for Lødderup Sogn paa Mors.

Lidt af det har jeg faaet ret tilfældigt. Derud over har mine Meddelere været følgende:

1. *Thor Jensen Wendelboe*, Partikulier, Faarup pr. Nykøbing Mors.

Født i Faarup, Lødderup Sogn, 1849 ⁶/₅ og bosiddende dér hele sit Liv, kun med en Afbrydelse af nogle Maaneders Soldatertid i København 1872.

En ensom, stilfærdig og nøjsom Skikkelse.

Hans Fødested var en lille, nu nedrevet Gaard. Af Stuehuset blev 1887 af Litterat R. Mejborg taget Tegninger og Modeller til den landbohistoriske Udstilling i København 1888. Tegningen gengivet bl. a. i R. Mejborg: „Gamle danske Hjem“, Kbh. 1888 (Grundplan med nogen Beskrivelse), i „Katalog over den nordiske Industri-, Landbrugs- og Kunststudstilling“, Kbh. 1888, 3. Afsn. Landbrug, S. 31, i H. F. Feilberg: „Dansk Bondeliv“ I, S. 38, i Westermann & Goldschmidt: „Landmandsbogen“, 1. Bind, S. 192, og i „Frem“: H. F. Feilberg: „Landsmaal og gamle Bygningsformer“, S. 19. En Tegning ved Arkitekt Zangenberg er af Landbrugsmuseet i Kongens Lyngby 1923

Stednavneoptegnelsen

i

Lødderup Sogn, Morsø søndre Herred, Thisted Amt.

- A n m æ r k n i n g: A. Det bestemte Kendeord udeladt, saavel Skriftsprogets som Morsødialektens foransatte æ.
B. De paa Kortet trykte Navne kun undtagelsesvis opført i denne Fortegnelse.
C. Om Forkortelser se: Indl., S. 17.

1. **Faarup**, Lødderup Sogn, Mors [Navnet Faarup: Hist. Aarb. 1921, S. 49].

Nr.	Skriftsprog og Lydskrift *)	Bemærkninger
1	Grusbak grusba'k	5 Langstrakt Bakke med Skraaning ned mod Engen.
2	Løddedal løddedål	5 6a Dal mod Søen med Markvej til nuværende »Dalgaard« jvfr. Hist. Aarb. 1919, S. 27, Nr. 5. Till. Nr. 2.
3	Vejlbak wæjlba'k	6a Stejl Bakke mod Søen; lyngklædt Skraaning.
4	Hulhøj hu.elhyw'	6a Lige mod Skrænten. Sløjfet og dyrket. Svagt Spor. Till. Nr. 4.
5	Vase wajs	Tre Forklaringer: 1) Omkring nuværende Bro. 2) Langs Bakkerne neden for »Stendal« (6). 3) Navn paa enhver Vej. Grøften da »æ waisgrob«.
6	Stendal stjændål	6a Jvfr. Stednavn Nr. 57. Dal mod Fjorden.
7	Østerkær østekja'r	4 Kærskifte mod Fjorden. Tilhører nu Niels Overgaard.

) Prik og Apostrof betegner henholdsvis, at foregaaende Lyd er lang eller har Stød. Ligger Hovedtrykket ikke paa første Stavelse, er sat en lille skraa Streg foran den Stavelse, der bærer stærkest Tryk. (Jvfr. Læge Lund i Hist. Aarb. 1919, S. 24). — Den i visse Forbindelser særlige Udtale af l og n (lj, nj) er ikke betegnet. Numrene 49 og 66* er tilføjet under Trykningen.

Nr.	Skriftsprog og Lydskrift		Bemærkninger
8	Starkær starkjar	3a	Af »Stargræs«.
9	Lyngrimme ljøng.rem.	3a	Lyngklædt Parti i »Starkær«s (8) Vestside. Nu delvis dyrket.
10	Indelukke ennelo'k	6a	Gl. Kvægfold. Diget sløjftet.
11	Dalgaard då.lgor	6b	»Dalgaard« her til 1882. Stuehuset delvis bevaret. Till. Nr. 11.
12	Kirkesti kjæ'rkisti'	6a 4	Fra Hulvejssporene ved Vejlbak, vest om nuværende Dalgaard til Ovvej (Nr. 13). For »Sundfolkene«. Hist. Aarb. 1923, S. 5.
13	Overvej åwwæj .... mellem 3a og 4	4	Markvej (fra Niels Overgaard til Bukhaves Enke).
14	Wendelbos Bakke	4	Sløjfet til Landevejen, som gaar over.
15	Niels Overgaards Gaard (15)		Jvfr. Indl. under Meddeler Nr. 1 og
16	flyttet fra 16, hvor J. C. C. Wendelboe boede. Matr. Nr.4		Till. Nr. 11.
17	Østerbak østeba'k	4	Nu beplantet med Fyr og Gran.
18	Nørre Kilde na.kjæl.	4	I Baksiden. Nord for Wendelbos. Tildækket.
19	Andedam å.ndam.	9d	Lille Dam.
20	Rørdam rø.dam.	9d	Dam øst for Andedam (19) og mindre end den.
21	Fælles Lergrav fæl'les liergraw		Delvis tilgroede Huller. Neden for Nr. 22.
22	Lynbjerg ljøng.bjer'e	3a	Nu delvis beplantet med Fyr og Gran.
23	Sløj slæj'	3a	Dal i Syd—Nord mellem 22 og 24. Hist. Aarb. 1919, S. 107.
24	Peder Bondes lille Brønd pi bu.ns bet'te kjæ.l	3a	Sløj et særligt Ord i Jysk. I Baksiden lige Øst for Gaarden (25) og dennes Mødding. Tildækket af tidligere Ejer, Chr Rasmussen. Stedet synligt.
25	Faarupgaard	3a	Nyt Navn. Fremkom ved Mikkelt Tofts Afhændelse af Gaarden for ca 10 Aar siden. Till. Nr. 25.
26	Byggested bøgste	1f	Dyrket.
27	Anders Hansesgaards Gaard flyttet fra Nr. 25		Matr. Nr. 1a.

Nr.	Skriftsprog og Lydskrift	Bemærkninger
28	Storhøj stu.hyw' ..... 2b og 11	I Skellet mellem Svenning Kristensen og Søren Møller Larsen. Sløjfet. Schade 90—91. Hist. Aarb. 1920, S. 44. Till. 28.
29	Andehøj å.nhyw' 11	Lige mod Skrænten. Delvis sløjfet. Plantning omkring. Schade 74—75.
30	Søndre Tørvedal sønne tørredål 11	Lige Øst for Storhøj. Op mod Skellet til Matr. Nr. 2 b. Dal ned til gammelt Tørveskær.
31	Nørre Tørvedal na. tørredål 2b	Øst ned fra Søren Jacobsens Have. Dal ned til gammelt Tørveskær.
32	Lerhøj lierhyw' 2b	Hentet Ler nær den. En Thor (Till. Nr. 4) Ejer for ca. 100 Aar siden. — En Smed havde i 1890'erne Værksted i den. — Sløjfet og dyrket.
32	Thors Bakke tu'rs ba'k 2b	Hentet Ler nær den. En Thor (Till. Nr. 4) Ejer for ca. 100 Aar siden. — En Smed havde i 1890'erne Værksted i den. — Sløjfet og dyrket.
33	Nørre Hede na. hie 2b	Opdyrket. Schade. S. 100 og 102. Till. Nr. 33.
34	Lillefjord bet'te fyw'r 2b	Stor Dam ved Fjorden.
35	Ræhage ræ.hå.g 2b	Ræ = Tang.
36	Rævej ræ.wøj'. Øst om 12g og 10b	Landtange Øst for Nr. 34.
37	Trældige træ.eldig	I gl. Tid hentet Tang ad den fra Øst.
38	Lushede lu.shie 1b	Skel mellem Faarup Matr. Nr. 1a og Lødderup Matr. Nr. 25.
39	Søvdal (Sunddal) søwndål (su.ndål) .... 2 og 1a	Krumt Dige, spidst for oven. Till. Nr.37 Udløber af den store Lushede (280) i Lødderup. Dyrket.
40	Smedjebak smijeba'k 2a	Sønderdal? — Sunddal? Dal fra Råtkjær (42) nordpaa til Plantagen.
41	Døvbak døwba'k 2a	Smije = Smedje, ikke Smed.
42	Raatkær råtkjær ..... 1a og 2a	Længst mod V. og S. — Døve, gl. Ord = at drive.
43	Grunden (Grundvolds) Rende gronnen ren. [Ogsaa: Raat- kjær Rende]. ....1a, 2a og 3b	Kærstrækning. — Rottekær?
44	Grunden Eng eller Kær gronnen æng' el. kja'r 4	Helt ned til Engen. Nu Kanal. »Gronnen« (fast i Bunden?) siges ogsaa — vist fejlagtigt — »Gronvold«. Grunding = et Sted, hvor der er grundt Vand (Feilberg). Ved »Grunden Rende« (43) syd for Bukhaves og syd for og op mod Vejen.

Nr.	Skriftsprog og Lydskrift	Bemærkninger
45	Holm hwoł'm	2a, 3b og 4 Høj, opdyrket Jord, delt mellem Martin Jacobsen, Bukhaves Enke og Niels Overgaard.
46	Sig sig'	3b og 4 Paa »Hvolm«; Skellet mellem Bukhaves Enke og Niels Overgaard.
47	Lødderupdige	Skel mell. Faarup og Lødderup: Beplantet med Pil.
48	Vesterkær wæjstekja'r	4a Langs Lødderup Skel. Tilhører Niels Overgaard.
49	Faarup Kær	3a — 3d Delt i flere smalle Lodder. — Schade: 107. Till. Nr. 49.
49*	Engbak ængbå'k	Temmelig lang og høj Skrænt mod Engen. Syd for Bukhaves Enke.
50	Sundmark su.nmark	5 Vestligste af Soelbergs Mark og Kær.
51	Sundkær su.nkja'r	5 Sidstnævnte fra »Blank Pyt« og til Marken. Tilkøbt til Dalgaard fra Saltingsund ca. 1880.
52	Blankpyt blankpøt	1c el. 5 Lille Dam, hvori tidligere gravet Tørv.
53	Tværtager tværtager	4 Paa Indmarken i en Bakside. Agrene i gl. Tid Ø. og V. den S.-N., nu alle S.-N.
54	Kirkevej kjæ'rkiwæj'	Før: Syd om Trælborg. Nu: Gennem Trælborg.

Lægind, Lødderup Sogn, Mors [Navnet Legind: Hist. Aarb. 1921, S. 51].

Kort over „Legindbjerger Plantage“ i Dahls. S. 40—41.

Beskrivelse i samme, S. 31—33.

Nr.	Skriftsprog og Lydskrift	Bemærkninger
55	Vejlbro wæjlbrow'	Gammel Bro. Till. Nr. 55.
56	Vejlhul wæjlhu.el	3a Lille Udvidelse og Fordybning i Aaen umiddelbart øst for og op mod Broen, idet Vandet her brat skifter Retning.
57	Vase wajs	Tre Forklaringer, jvfr. Nr. 5. — Vajs sikkert lig Vase, der betyder en ophøjet Vej.
58	Høld hol'	3a og 1c Alm. Ord i Jysk. Jvfr. Feilberg. Lille Vig, udvidet betydeligt i Mands Minde af Fjorden. Hist. Aarb. 1919, 93.
59	Høldmunde høl.mon.	Alm. Ord i Jysk. Jvfr. Feilberg. Skel mellem Fjorden og »æ Høld«.

Nr.	Skriftsprog og Lydskrift	Bemærkninger
60	Tobiasses Holm 1c	Nu kun synlig ved Lavvande. Navn efter tidligere Ejer.
61	Skarpe Grunde skar'p gron.	Stenede, grundede Steder i Fjorden. Kun lidt Vand over.
62	Høldhage el. -hale høl.hå.g el. hå.l 1b	Landtange. — En Tid ogsaa kaldet »St. Helene«.
63	Rørdam rø.dam. 1b	Lille Dam.
64	Lange Søk lång. sø'k 1b	Langstrakt, fugtig Lavning. Søk alm. i Jysk = »Morads, blødt Sted«.
65	Sælstene sæl.sti.en 1d	Store Sten nær Land, fleste taget, vist til Vejlbros (55) — Schade, S. 167.
65	Præstedal [ogsaa: Rendal] præjstdål 1d	Nyt Navn: »Blaabærdalen«. Gl. Hulvej i Bunden. — Hist. Aarb. 1923, S. 4.
66*	Studedal stu.dål 1d	Dal nær Drackenbergs Villa mod Nord fra Præstedal (66). Stude her ofte Tilflugt under forrige Tidens vanskelige Færgforhold. — »Storedal«?
67	Pouls Bakke 1d	Navn efter Færgemand Poulsen. — Till. Nr. 67.
68	Rosdal rosdål 1d	Dal neden- og østfor nuværende Skovfogedhus.
69	Rosdal Bakke 1d	Høj, stejl, lyngklædt. Paa den Skovfogedhuset.
70	Slievba'k 1d	Meget stejl. Lyngklædt mod Øst. Nuværende Navn »Skrænten«.
71	Kastdal kåstdål 1d	Smal Vej gennem med høje, smukke Graner mod Vest og Løvtræer ved østlige Udgang.
72	Skredne (nedskredne) Bakke skræjnba'k 1d	Langstrakt, ikke udpræget stejl. Helt beplantet med Fyr og Gran. Et Løvtræsparti ved Foden.
73	Lille Trinddal bet'te trendål ..... 1d og 3c	I Plantagen. Vej gennem. Lille aaben Plads midtvejs.
74	Lille Trinddals Bakke 3c	Træerne mod Øst stynede og Bænk opstillet. Smukt Udsigtspunkt.
75	Mergelgrave 3c	2 store Huller (ca. 3 m × 4 m) og et mindre aflangt (ca. 1½ m × ½ m) Mergel ført herfra til »Dalgaard« i Faarup for ca. 30 Aar siden.
76	Køkkenmødding 3d	Under Lærerboligens Soveværelse og Pisestue samt derudenfor i Haven til hen mod det østfor liggende mindre Hus.

Nr.	Skriftsprog og Lydskrift	Bemærkninger
77	Dor'ris [Feilberg: Ord paa Mors og betyder »Stendysse«]	3d Lille Forhøjning ved Køkkenmøddingen for Skolens Opførelse.— Haft et Navn, jeg ej har kunnet faa. — Hist. Aarb. 1919, S. 107. Dahlg. S. 32. Till. 77.
78	Gaasefold go.sfol'	3a Aflang, rundagtig; lav Jordvold om. Faa Skridt fra Søen. — Till. 78.
79	Smedjebak smjeba'k	Spor af Hul mod Øst. Gamle Folk hørt om en Smed derinde. — I Plantagen.
	Rævbak ræwba'k	3c
80	Store Trinddal	3c I Plantagen. Vej igennem.
81	Store Trinddals Bakke	3c I Plantagen. Bænk og smuk Udsigt.
82	Bavnen æ baw'n	3 Baa, nu næsten forsvundne Hede- høje. I Plantagen. Dahlg. 33. Till. 82.
	Bavnehøj bawnhyw'	3c
83	Askehøj, Ashøj, Aashøj å.(o.)shy'w	3c K synes ikke til Stede i upaavirket Dialekt. Schade, S. 92.
84	Balser Sig balser sig'	2d Lille Dæm. — Balthazar? — »Balster« = Balthazarsdatter.
85	Sni' Stø'k	3c Trekantet Stykke af Plantagen. Skaarret fra af den brede Vej. Sni, jvfr. Schade 342.
86	Bøgdal [Store] bøgdal	2f Smuk Hededal med høje Lyngbakker omkring og en kroget Sti i Bunden. »Lille Bøgdal« (91) gammelt. »Store Bøgdal« skyldes derimod Dir. Bang.
87	Bøgdalsbak bøgdålsba'k	2f Beplantet. Sti op over.
88	Smedebak sme.ba'k	2f Midt i Dalens Østside. Spor af Hul.
89	Hulvej hu.elwæj'	2f Gamle Hjulspor i Dalens Vestside.
90	Vældhul wil.hwol.	2f I Bøgdals øverste (sydlige) Ende. Nord for og op mod »æ huelvæj«. Huset over Bakken (»Bette Hans«) henter Vand her.
91	Lille Bøgdal	2f Fra »Bøgdal« (86) ind i Plantagen.
92	Riskær ri.skjær	2f Eng. Tidligere »Risbuske« her. — Dahlg. 8; Hist. Aarb. 1920, S. 89. Till. 92.
93	Riskærbak	2f Beplantet. Naale- og mod Engen Løvtræer.

Nr.	Skriftsprøg og Lydskrift	Bemærkninger
94	»Sunkne Hul«(!) so'kken hwol. 2f	Væld. Umiddelbart syd for: Inddiget Firkant med Gennemkørsel Øst-Vest langs nordlige Side. Aaben Plads i Plantage. Gammel Kvægfold? Schade 98-99 og 103. — Till. Nr. 94.
95	Indkastede Vej enkå'st wæj'	Grøftejorden smidt ind paa Vejen. Alm. i Jysk. »Vej med Grøfter paa begge Sider« (Feilberg).
96	»Ny Vej«	Ældre Folk husker dens Anlæggelse.
97	Bavnehøj bawnhyw' 4a	Paa høj Banke. Konsul Schade fandt i den eller en anden Høj (nu sløjfet) ved Siden af en Bronzeniptang. Sløjfet og dyrket.
98	Heden æ hie	Beboerne her omkring bor »åp i æ hie«, skønt Heden længst er svunden.
99	Søagre soager 4a	Opdyrket Hede.
100	Køkkenmødding 2f	Græsklædt Lavning mellem Lyngbakkerne Nr. 2 og 3 regnet fra Vejen. Tydelige Spor af Gravning.
101	Kovringhul(e) kåwrenghu.el 4a	To Huller, ligner en gennemskaaret Kovring (lille rundt Brød). Græs i Mod-sætning til omgivende Lyng. For ca. 70 Aar siden Vand i dem. Før igen vist Tørvegrave.
102	Vælddal wil.dål 4a	Anden Dal fra Vest. Tidligere Væld heri og Tørvegravning. Pløjet for en Snes Aar siden. Grøfter.
103	Gunger gong'er Faarup 1c, Lægind 3a	Smaapytter. Gyngende Bund. Gunger = »Hængedynd, gyngende Engbund«.
104	Langpyt lång-pøt 3a	Lille Dam. Tørvegrav.
105	Holms Hoved hwol'ms hue ..... Lægindhoved læ'gen hu'e ..... 4a og 1a	Høj Pynt ud mod Engen. Beplantet med Gran og Fyr. — Till. 105.
106	Holm hwol'm ..... 4a og 1a	Højtliggende Mark mellem Engen, en Dal øst om Søren Bondes Gaard og Lavningen i Lægind By.
107	Gaard Nr. 114 ligget her.	Det gamle Stuehus til Gaarden 114 nedrevet i disse Dage. Efter mangeaarig Ejers Død tilkøbt Gaarden østfor.
108	Gaard Nr. 115 ligget her.	Huset nu er ikke det gamle Stuehus.
109	Damhøj dam.hyw' 6	Et lille Hus bygget ind i Østsiden.

Nr.	Skriftsprog og Lydskrift	Bemærkninger
110	Fællad fælle	Fra Damhøj op til Markvejen sydfor Herfra Ler og Hedetørv (Fladtørv). Nu dyrket. Schade, S. 324 og 25.
111	Fællad fælle	Vest for Damhøj og lige Syd for Ludvig Christensens Gaard. — Herfra Grus. Nu dyrket.
112	Foldmose folmes	5c Fold-Mose? En Lavning i Nord-Syd fra Vejen op til Sloths Have (113) og mod Vest til Diget. Tidligere Væld, Pors, Lyng, Siv m. m. Nu drainet og under Kultur. Ca. 13 Tdr. Sæde.
113	Sloths Hus	4b Se Tillægsliste 113.
114	Søren Bondes Gaard flyttet fra 107.	Gaarden skal tidligere have ligget, hvor »Sokken Hvol« (94) nu er og der være sunket.
115	Chr Munks Gaard flyttet fra 108.	
116	Stenhøj stjænhw'	3a Forsvunden Høj i Chr. Munks Have. Konsul Schade fandt i den 3 Stenkiler, men intet Kammer.
117	Lække læk'ki	1a Mark, inddiget mod Nord, Vest og Øst. Skraaning mod Nordvest.
118	Sønder Pouholm sønne powhålm	3a Fra Vejen til »æ lækki«. Opdyrket, lidt bakket Jord.
119	Nørre Pouholm na. powhålm	2a Fra Vejen til Kæret; ikke til Aaen. Opdyrket, lidt bakket Jord.
120	Sundvej su.nwæj'	
121	Røverstue rowe/stow	3e To smaa Forhøjninger med en stor rund Lavning imellem, lig et Dansegulv. — Schade, S 94. Till. 121.

Sallingsund, Lødderup Sogn, Mors.

[Schade: navnlig 238—41, men ogsaa bl. a.: S. 2, 113, 230, 237—38 og 319.

Hist. Aarb. 1923, S. 3—21. Flere Steder i samme 1922, S. 3—17.

Om Plantagen: Dahlsg. S. 33—34.]

Nr.	Skriftsprog og Lydskrift	Bemærkninger
122	Strømhage stremhå:g	1a Frømspringende Punkt i Kysten nær nuværende Telegrafhus.
123	Sundsøre suns/ør'	1a Tidligere et Kornhus her. Till. 123. Øre = »Sten- el. grusdækket Landtunge«.

Nr.	Skriftsprog og Lydskrift	Bemærkninger
124	Sundbakker su.nba'kker 1a	Hele Bakkepartiet ved Kroen.
125	Bjerget æ bjer'e ..... Sallingsunds Bjerg Sundbjerg 1a	Meget højt Punkt lige Sydvest for og op mod Kroen. Beplantet, men et bredt Stykke ryddet fra øverst til nederst. Pragtfuld Udsigt. Paa Bakken ved Bjergets Fod Søren Sejersens Minde. Hist. Aarb 1923, S. 21. Till. 125.
126	Sundhøje su.nhyw. 1a	Største mod Øst paa Bjerget, fladt, gennemskaaret. Et Udsigtstaarn skal have staaet her. Plantning rundt om. — Vest for en mindre, beplantet.
127	Sundhede su.n hie 1a	Alle Bakkerne. Nu Plantage.
128	Plagen æ plaw. 1a	Kroens »Folkenavn« i gl. Tid. »Pinen« lige overfor i Salling. Dahlsg. S. 33. Schade: 238—41. St. St. Blicher: Kærlighed i »Pinen«. Till. 128.

Kaarup, Lødderup Sogn, Mors.

[Navnet Kaarup i Hist. Aarb. 1921, S. 49.]

Nr.	Skriftsprog og Lydskrift	Bemærkninger
129	Fold fol' 5b	Mindre, ret tydelig indhegnet, lyngklædt, op til Plantning. Lidt Nord for Joseph Gade i Sydsiden af Indgang til stor aaben Plads mod Vest.
130	Vældkilde wil.kjæl 5b	2—3 Skridt inde mellem Træerne i Nordsiden af den under 129 nævnte »Indgang«. Lige overfor Folden.
131	Joseph Gades Hus 9a	Se Incl. Nr. 4 og Till. 131.
132	Hedehøj hiehyw' 5b	I Højriis Skov. Lyngklædt. Fyr og Gran omkring.
133	Rovkær row/kja'r ..... 2a og 3a	Kærstrækning (Dal), først S.—N., saa mod Vest. (Rovvig i V. Jølby).
134	Rovkærhale rowkjar/hå.l ..... 2a og 3a	Yderste Spidser af Rovkær. 3 Dale, sydligste mod Vest, de to øvrige mere mod Nord.
135	Langdal långdål 6	Fra Nørhussessig (136) mod Nord, beplantet med Fyr og Gran. Under Højriis' Skov.
136	Nørhuses Sig (Thomas' Sig) 7c	Tidligere Ejer (et Hus) Jens Chr. Laussen Nørhus. Ejer nu: Thomas Christensen. — Gammel Tørvesig.

Nr.	Skriftsprog og Lydskrift	Bemærkninger
137	Rasmusdal 3b	I Højriis Skov op til Skellet mod Le- gindbjerge Plantage. — Delvis beplan- tet.
138	Røverstuen rowe/stow ..... Stenhøje stjænhw. 3b	2 Høje, en Del store Sten uordentlig inden for Omkredsen. — Mulig gam- mel Langdysse. Schade, S. 94. Till. 138.
139	Ridebane ri.ba.n 3b	I Generalkonsul Pays Tid blev Ride- sporten drevet stærkt paa Højriis. Her Træningsbane. Derfra Navnet.
140	Sig sig' 3b	Meget lille Vandpyt op mod Rideba- nen.
141	Sig sig' 3b	Ret stor, men lavvandet Dam paa en aaen Plads fra Ridebanen til Vejen overfor. »Flæg«, plantet i Kammerher- rens Tid ses ikke.
142	Lynghøj ljønghyw' 3b	Paa Brinken ud mod Sundet.
143	Klemenshus klæ.mershush 3b	Hus under Højriis, bygget ca. 40 Aar tilbage paa tilkøbt Hede fra Klemmen Andersens Gaard i Kaarup.
144	Gamblebakker gammelba'kker 4b	Største Delen i Ljørslev Sogn.
145	Jens Christensens Sig jæns kræns sig' .... 4a el. 4c	Til »Søndergaard«. Tidligere Tørv til privat Brug og til Salg.
146	Bredkær bræjkkjær 4c	Kærstrækning i Ø., V., Syd for Joseph Gades Agre.
147	Hulvej hu.elwæj' 4c	Stærkt sandet og træls Vej.
148	Lynghøje ljøng.hyw. 5d	Tre — syd for Hulvejen — den østligste lidt jævnet og dyrket.
149	Chr. Gades Lergrav 5d	Syd for »Lynghøje« i Mads Espersens Jord. Ler og Mergel herfra for ca. 50 Aar siden. Lidt jævnet. Dyrket.
150	Peder Hedes(?) Slugt pi hi.skis slæj' 4c	Ø.-V. ned til Kaarup Mose. Syd for Mads Espersen i »Søndergaard«s Hede.
151	Kaarup Mose 4c	Syd for Hulvejen mod Højriis Eng.
152	Kaarup Hede 4c	Eggen omkring Joseph Gade (131) og ned til Fjorden. Største Delen nu Plan- tage under Højriis.
153	Kløvnhøj kløwnhyw' 5d	Umiddelbart syd for Mads Espersen. Kløft i den. Till. Nr. 153.
154	Storhøj stu.hyw' 5d	S. V. for Mads Espersen. Jævnet og dyr- ket.
155	Kartoffelhøj katoffelhyw' 5d	N. V. for Storhøj (154). Jævnet og dyr- ket.

skænket „Morslands historiske Museum“ i Nykøbing M. En Gengivelse skal endvidere i sin Tid have været optaget i en af de illustrerede Almanakker. — Et Maleri — nu paa Museet i Nykøbing M. — blev 1899 malet af Frøken Edel Juel, Nykøbing M., ligesom Thor W. selv har et Billede, tegnet af den kendte Kromand ved Sallingsund, Plantningsmanden Søren Seiersen.

Navnet *Wendelboe* angives at have følgende Oprindelse: Thor W.s Far Jens Christian Christensen Wendelboe var født i sin senere iboende Gaard i Faarup og Søn af Christian Christensen Wendelboe, der skal have været fra Bindslev Sogn. Han blev Stedbarn, men lovet sin Fødegård; skønnede saa, at dette ikke blev og rømte derfra. Blev gift med Datteren i Gaarden i Faarup.*)

Om Dokumenter: Tillægslisten, Nr. 11.

2. *Christen Jensen Munk*, Partikulier, Nykøbing Mors.

Født i Lægind, Lødderup Sogn, 1862 ⁶/₁₁. Efter Konfirmationen forskellige Tjenester paa Sjælland og Langeland. Kom tilbage 1887 og derefter Ejer af Hustruens Fødegård i Lægind til Efteraaret 1923. Mange Tillidshverv, bl. a. i Skolekommission og Sogneraad, hvert Sted i 2 Perioder.

Gift Lødderup 1888 ¹¹/₅ *Dorthea Kirstine Madsen*, f. i Lægind 1866 ¹/₃, † smstds. 1923 ¹⁷/₈.

Om Navnet *Munk* vides følgende: Min Meddelers Plejefar Jens Kristian Munk Christensen i Lægind var Søn af Christen Jensen Munk, Murer af Profession og fra Hvidbjerg paa Thyholm. Dennes Bror Peder

---

*) Det personalhistoriske i nærværende Afhandling hviler vel paa Opgivelser, men er i videst mulig Grad sammenholdt med de vedkommendes Bevisligheder.

Munk var første Ejer af Navnet Munk af Herregaarden Peterslund i Ø. Assels Sogn. Peder Munk var ogsaa Murer og som saadan med ved Opførelsen af en Herregaardsstald i Harsyssel, blev herved Kæreste med en Datter paa Gaarden, og da Forholdet blev kendt og ikke kunde ændres, købte Svigerfaderen Peterslund til ham.

3. Forfatteren *Marius Dahlsgaard*, Kommune-lærer, Nykøbing Mors.

Christen Severin Marius Dahlsgaard er født i Lægind Skole, Lødderup Sogn, 1879 ^{5/1} og blev efter forskellig Uddannelse og Virksomhed i 1905 knyttet til det kommunale Skolevæsen i Nykøbing Mors. Faderen vedblev at virke i Lægind til 1912, og Marius Dahlsgaard har saaledes indtil dette Aar haft den nøjeste Tilknytning hertil. I de senere Aar har han vundet et kendt Navn som Forfatter, navnlig af historiske Romaner for Ungdommen og Fortællinger for Børn.

Gift Bindslev 1906 ^{3/6} *Dagmar Jensen*, f. i Nørre Bindslev 1879 ^{8/4}.

De ca. 80 Navne fra Faarup og Lægind, som Thor J. Wendelboe og Chr. J. Munk gav mig, har Marius D. suppleret med yderligere 15. Et gammelt Kort, hvorpaa han i sin Tid noterede Stednavne, skal være sendt „Dansk Folkemindesamling“, kgl. Bibliotek, og muligt kan herfra hentes yderligere Supplering.

Navnet *Dahlsgaard* stammer fra Dalsgaard i Otting Sogn i Salling, idet Christen Christensen fra nævnte Gaard ved sin Flytning 1816 til Haasum førte dette Tilnavn med sig. En Søn af ham, Christen Christensen Dalsgaard, var Lærer i Sillerslev paa Mors en lang Aarrække og Far til Lærer i Lægind Christen Julius Dahlsgaard, † i Nykøbing M. 1912 ^{24/8}. En anden Gren af Slægten har været repræsenteret

Mors i Pastor Dalsgaard, Redsted (1866—72), f. paa Krabbesholm 1825 ²¹/₁₀ og Bror til Maleren Chr. Dalsgaard, (f. 1824 ³⁰/₁₀, † 1907 ¹¹/₂).

4. *Joseph Christensen Gade*, Husmand, Kaarup Hede pr. Nykøbing Mors.

Født i den nu nedlagte og udstykkede „Østergaard“ i Kaarup, Lødderup Sogn, 1843 ⁹/₁. Efter sin Soldatertid i København 1866 i Tjeneste hos Godsejer Gjedde paa Glomstrup og senere hos Købmændene P. K. Bang og N. M. Bang i Nykøbing M. — 1873 i Amerika, havde Farmarbejde ved Chicago. Derefter ved Landvæsen paa sin Fødeø, til han i 1886 tilflyttede sin Hustrus Hjem, hvor han siden har boet.

Gift Lødderup 1884 ⁸/₄ *Ane Kirstine Pedersen Bach*, f. i Vejerslev 1847 ¹⁷/₁. Faderen flyttede til Kaarup, da hun var 2¹/₂ Aar gl.

Joseph Gades Ejendom er paa Kortet betegnet med Tallet 131.

Et mere afsides, skjult og ensomt Hjem skal man lede længe efter. Mod Øst Hede og Højriis Plantage, mod Vest Kær og vidtstrakt, bakket Hede. Mod Nord fra Lægindsiden skal man se sig godt for, om man vil finde den rigtige lille Aabning i Højriis Plantages Udkant, fra hvilken en snirklet Sti gennem tæt Plantage og af og til over brede Hedeveje i denne fører til den spidse Ende af en langstrakt, aaben Dalsænkning, der vider sig ud mod Syd og dér mod Vest markeres af høje Graner. Stien slynger sig videre — her med gamle Hjulspor i Lyngen ved Siden af sig — til man bag de høje, mørke Graner pludselig ser en Menneskebolig. En Alen eller saa viser den graa Mur sig vel her op over Brinken. Med det mørke Straatag op mod Skorstenen passer det lille Hus smukt ind i Stedets hele Farvespil, ligger som skudt op af Jorden.

Vel træder modsatte Side frem med almindelige Vinduer og Døre i den her noget højere Mur, men det er dog et vist Vildmarkspræg, der hviler over det herfra. Fra hver en Kant ligesom „snubler“ man over dette Hjem og dets faa Agre. Mod Syd Hedebakker, Kær og Slugter i sælsom og forvreden Blanding og op over dette i Baggrunden øverste Rand af Højriis Bøgeskov og Kaarups nøgne Agre med nogle Kæmpehøje og et enkelt, højtliggende Hedested. Ude og inde fra ses kun denne Nabo, Kaarup selv skjuler sig længere tilbage. Over det hele Hjem et vist velholdt Præg, ogsaa inden Døre. Den gamle Bilæggerovn fra 1772, de gamle Alkover, hele det gamle Tilsnit, ejer megen Hygge.

Navnet *Gade* skal være gammelt. Den 81aarige Joseph Gade ved dog kun, at hans Far, Gmd. Christen Andersen Gade i Kaarup, var Søn af Gmd. Anders Christensen Gade i Hvidbjerg paa Mors.

Om gamle Ting: Tillægslisten, Nr. 131.

5. *Jørgen Pedersen Aggerholm*, Husejer, Kaarup pr. Nykøbing Mors.

Født i Tødsø 1840 $\frac{7}{6}$. Fik Stedmor og kom ud allerede fra 7—8 Aars Alderen. Første Plads som Gaasedreng paa Herregaarden Frydsbrønd i Lødderup omkring 1849, senere atter til dette Sogn 1856—59 i Tjeneste hos Gmd. Jens Christian Pedersen Krogh, Dalgaard i Faarup, og atter igen 1869—73 i Tjeneste hos Kromand Søren Seiersen, Sallingsund. Siden 1874 Husejer i Kaarup.

Gift Ljørslev 1874 $\frac{22}{5}$, *Pouline Christensen*, f. i Gammelør, Ljørslev Sogn, 1852 $\frac{3}{9}$.

Stræbsomme, nøjsomme og retskafne. Om Sommeren arbejder de med den store, velholdte Have, de i sin Tid anlagde paa en Toft til Huset, om Vinteren

laver Jørgen Aggerholm Halmkurve. En prægtig gammel Mand. Det graaskæggede Oldingeansigt tindrer af lysende Humør om end dog med noget af Tung-sindets Skær.

Navnet *Aggerholm* stammer fra Agerholm Præstegaard i Vester Vandet Sogn i Thy, hvor Slægtens Forfædre i det 16. og 17. Aarhundrede har været Præster i flere Led. Jørgen Aggerholms Far kom i sine yngre Aar en Gang til Husum og købte her ret tilfældigt en Dyr lægebog paa Tysk, som han med Bistand af Pastor Frantzen i Tødsø fik trykt om i København paa Dansk i eet Eksemplar (kostede 60 Rdlr.). Han blev en meget anset og benyttet „Dyr læge“ og mindes endnu som saadan af Almuen. — P. A. Legind: „Slægterne Aggerholm og Preetzmann“, Fjerritslev 1918, har Jørgen Aggerholm S. 12.

Hustrus Mor: Ingeborg Ane Marie Steentoft af Thisted. Gamle Silhuetter af dennes Forældre i fuld Figur: Consumptionsbetjent S. og Hustru, f. Hyldahl, findes hos Jørgen Aggerholm.

6. *Anders Henriksen*, Husejer, Fredsø pr. Nykøbing Mors.

Født i Lødderup -- i nuværende Sognefoged Esper Roslevs Gaaard — 1842 ⁸/₃. Fik 1866 et Fæstehus fra Højriis i Fredsø, der senere blev Eje. Boede dér i 51 Aar mindre end 3 Maaneder. 6¹/₂ Aar i sit nuværende Hjem. Bl. a. været Fiskehandler og — i sine yngre Aar — drevet Stude til Holsten. Omtale i stedlige Blade ved sit Guldbryllup.

Gift Lødderup 1865 ¹⁷/₃ *Karen Marie Pedersen*, f. i Solbjerg 1840 ³⁰/₁, † i Fredsø 1918 ⁵/₁₀.

En arbejdsom, redelig og nøjsom Mand og et udpræget Ordensmenneske. Har gjort Rede for Lødderupgaardens Beliggenhed i hans Tid og givet mig flere Sagn.

7. *Mikkel Christian Larsen Glintborg*, Husejer, Fredsø pr. Nykøbing Mors.

Født i Vejerslev 1837 ^{21/7}. Kom med Forældrene 2 Aar gl. til Ljørslev og blev dér til sit 18. Aar. I Tjeneste paa Højriis hos Justitsraad Gjedde en Sommer, hos Gmd. Jens Madsen i Fredsø 4 Aar og hos Gmd. Mikkel Kusk i Vils Vinteren før sin Indkaldelse. Soldat i Kiel ved 8. Reg., 3. Komp., fra 1860, til Krigen udbrød. Med ved Dannevirke, fanget ved Dybbøl og sendt til Nejsse i Overschlesien. Her Tolk for Lægen ved Sygehuset. Købte efter Krigen et lille Hjem paa 13 Tdr. Sæde vest for Hangaard i Fredsø, arvede senere 14 Tdr. af sin Hustrus Plejefar, fik derefter ved Køb 14 Tdr. paa Lødderup Vang (fra Lynggaard) og atter en Tid efter 6 Tdr. af Søren Bertelsen i Fredsø. Har i 36 Aar taget Entrepriser paa kgl. Landevej. Haft stor Familie, 11 Børn, og dog vundet saadan frem, at de to gamle Mennesker nu i et lille Hus i Fredsø kan leve uden Aldersrente. Hustruen hører ikke godt. Mikkel Glintborg kun let tunghør. Kan endnu gaa til Nykøbing. Spillende rask i sine Bevægelser. Et Par livlige, brune Øjne, en udmærket Fortæller, navnlig om Krigen. Man hører ham ofte benytte sig af det tyske Sprog, som han levede sig ind i i Kiel. Uden Hjælp fører de to gamle endnu deres lille Husholdning. Maaske oplever de saa at fejre Krondiamantbryllup 1925 ^{29/3}. — Omtale i stedlige Blade ved Guld- og Diamantbryllup.

Gift Lødderup 1860 ^{29/3} *Johanne Christensen*, f. i Erslev 1841 ^{4/2}. Forældrene døde begge af Tyfus, da hun var spæd. Kom 9 Mdr. gl. til Frøslev, 10—11 Aar gl. til Fredsø. Plejefar: Gmd. Mads Glintborg.

Navnet *Glintborg* menes i denne Forbindelse at udspringe fra Gaarden Glintborg i Frøslev. Mikkel Glintborg har det som Tilnavn fra Hustrus Plejefar.

Af hans Børn har nogle det ved Daab, andre ved Øvrighedsbevis.

8. *John Christian Andersen*, Aldersrentenyder, Lødderup pr. Nykøbing Mors.

Født i Lødderup 1842 ^{24/11}. Fødehuset (i Øst-Vest) laa lige Vest for Lødderup Skole langs Vejen, og siden sit Giftermaal boede han i det gamle „Degnehus“ (i Syd-Nord) nær op mod Skolens Vestende, til det brændte 1913 ^{18/1}. 5 Degne har han levet under: Nybye, Staarup, Bisgaard, Poulsen Krogsgaard og Bisgaard Søndergaard. Boede efter Branden i et Hus lige øst for Lødderup Smed, til Konen døde. Siden da hos „Maren Agger“, nu gift med næstnævnte Meddeler, Jens Mathiassen.

Gift Lødderup 1873 ^{5/10} *Karen Jensen*, f. i Vils 1840 ^{28/5}, † i Lødderup 1916 ^{11/5}.

John er en arbejdsom og ærlig Natur. I mange Aar i Tjeneste i Vestergaard og Kjeldgaard. Senere Ringer ved Kirken. Tre Aar gl. gik hans Forældre en Dag uden for Huset ved Høstarbejde. Han tog da en Stol for at kravle op paa Bordet og tage et Stykke Sukker. Faldt ned og paadrog sig derved en Skade, saa han senere hele sit Liv har maattet gaa i krumbøjet Stilling, Overkroppen næsten vandret fremad. Men en Kæmpeskikkelse er han, og Armene har været ualmindelig stærke. Han har været Avlskarl og har kunnet føre Plov og Le saa godt som nogen. Naar den stærke Skikkelse kommer, er det med en Stok i hver Haand, men ser han op, er det et lidt usigneret, blegt Ansigt med et Par mørkebrune Øjne og — trods Alderen — næsten kulsort Haar, der møder en. Naar han ringede Solen op om Morgenen, satte han sig om Somneren gerne i Taarnets Glamhuller for at se, om alle Lødderup Hyrdedrenge flyttede deres Kreaturer rigtigt; det kunde

han se herfra. Kun ikke Peder Bækhøjs, hvis Mark skraaner ned mod Faarup og Lægind.

9. *Jens Mathiassen*, Murer, Lødderup pr. Nykøbing Mors.

Født i Gaarden Vester Vittrup, Ljørslev Sogn, 1843 ¹⁹/₉. — 1 Maaned gl. flyttede han med Moderen til Vejerslev Sogn og opholdt sig dér til Konfirmationsalderen. Haft fast Ophold i Lødderup Sogn siden 1865 ¹⁵/₇. Bosiddende i Fredsø By 1865—1922, først i nuværende Anders Henriksens Hus til 1867, derefter i et af ham selv bygget Hus i Sydvest-Fredsø, til han i 1922 tilflyttede det Hus nær Lødderup Kirke, som hans nuværende Hustru ejede.

1) Gift Lødderup 1864 ²³/₁₀ *Karen Marie Jensen*, f. i Fredsø 1840 ²¹/₁₁, † smstds. 1920 ²¹/₇.

2) Gift Lødderup 1922 ¹⁷/₅ *Maren Christensen*, f. paa Røjkjær Mark, Vestervig Sogn, 1872 ³/₈.

Jens Mathiassen har muret om Sommeren og vævet om Vinteren, altid i Virksomhed og altid med en vis Orden om sig og ved sig. Har altid villet klare sig selv og være sin egen Mand. Det lille Hus i Fredsø bar — og nu det lille Hus i Lødderup bærer — saa tydeligt Jens Mathiassens Præg. Over ham er der noget, der siger, at han vil høres, og han bliver det. Levende interesseret i mange Ting haft mange Tillidshverv, bl. a. Formand for Sognets Venstre-forening, Næstformand i Morsø Afholdskreds og Medlem af Lødderup-Elsø Sogneraad.

Omtale i stedlige Blade bl. a. ved Guldbryllup og 80 Aars Fødselsdagen.

10. *Christen Madsen Møller*, Boelsmand, Lødderup Vang pr. Nykøbing Mors.

Født i Fredsø 1859 ²⁸/₅, Søn af Gmd. Mathias

Møller. — Hjemme ved Landvæsen til Giftermaal. Boede derefter først 9 Aar i nuværende Mads Støvrings Ejendom i Fredsø, byttede saa med Anders Smeds Sted i V. Fredsø (13½ Td. Sæde), tilkøbte dertil nogle Aar senere af Sagfører Ovesen i Nykøbing 13½ Td. Sæde vest for hans egen Jord og nord for og lige op til Kolbjergholm (Stednavn Nr. 240). Boede her i 28 Aar, byggede Hjemmet op 6 Aar, før han i Krigstiden solgte det for en høj Pris. Paa nuværende Plads i 6 Aar. Arbejdet i Kridtgrave i 12 Aar og kørt Mælk i 14.

Gift Lødderup 1881 ¹²/₄ *Cecilie Christensen*, f. i Gammelgaard, Lødderup Sogn, 1859 ²³/₇.

Plantningsmanden, Kammerraad Chresten Møller paa Eistrup i Hvidbjerg Sogn paa Mors, var hans Farbror (f. i Nørre Mølle i Rakkeby) og Stedfar til hans Mor. Tre Brødre fra Nørre Mølle gift med henholdsvis Enken paa Eistrup og hendes to Døtre af tidligere Ægteskab. Kammerraaden gift med Moderen, de to andre Brødre, gift med Døtrene, boede henholdsvis i Nørre Mølle i Rakkeby og i Fredsø.

11. *Jens Bækhøj*, Partikulier, Nykøbing Mors.

Født i Damgaard i Lødderup 1859 ³¹/₁. Overtog sin Fødegaard 1881, flyttede den til nuværende Plads 1895 og solgte den 1917. Købte derefter Toldforvalter Neidhardt's Villa paa Fruevej i Nykøbing og har boet her siden.

Navnet *Bækhøj* stammer sikkert fra Gaarden Bækhøj mellem Solbjerg og Sundby. Jens Bækhøjs Far, Anders Pedersen Bækhøj, var født i en Gaard i Mellem Jølby og købte Damgaard fra Blidstrup ved Købekontrakt af 1837 ⁵/₄ og endeligt Skøde s. A. ²⁸/₁₂. Hartkornet var da 6 Tdr. 5 Skpr. 1 Fdk. og Købesummen 1800 Rbdlr. rede Sølv. 1873 byggede en Søn

Peder Bækhøj (død for flere Aar siden) nuværende „Søndergaard“ paa en Del af Jorden. Men der købtes Jord til Damgaard, saa den ved Salget 1917 havde Hartkorn 7 Tdr. 2 $\frac{1}{2}$ Skp. og kostede 112,000 Kr. — Peder Bækhøjs Datter, Laura, gift Anders Nørgaard, bor nu i Søndergaard, mens hendes Søster, Maren, gift Johannes Riis, siden 1917 har været Kone i Damgaard.

12. *Jens Lundsby*, Gaardejer, Lødderup pr. Nykøbing Mors.

Født i Ø. Assels Mølle 1853 $\frac{18}{1}$. I sin Ungdom ved Mølleriet og flyttede 1874 med Forældrene til det Sted i Fredsø, hvor nu hans Bror, Gmd. Mads Lundsby, bor. Siden 1882 boet i sit nuværende Hjem.

Gift Lødderup 1882 $\frac{30}{12}$ *Ane Johanne Jensen*, f. i Ørding 1861 $\frac{9}{3}$, Datter af senere Gaardfæster i Dalgaard i Lødderup Jens Christensen.

Over hele Mors og vidt omkring derudenfor har Navnet Lundsby en anset Klang, der navnlig samler sig om Jens Lundsby. Intelligent og interesseret langt over det almindelige, høj og statelig, en smuk og typisk Bondeskikkelse med det Præg, som mange Aars Rejseliv og Deltagelse i fremtrædende Stillinger giver sin Mand. Gennem mange Aar søgt af Sognets Beboere, naar der skulde skrives eller hentes Raad. Stærkt fremme i offentlig Virksomhed siden sine unge Aar; eksempelvis: Sogneraadsformand i 2 Perioder og i ca. 20 Aar Medlem af Skolekommissionen, Formand for Lødderup Andelsmejeri i 24 Aar, Formand for Morsø Sogneraadsforening, Formand for Thisted Amts Mejeriforening (siden 1921), Medstifter og Bestyrelsesmedlem af Morsø Elektricitetsforsyning, Revisor ved Morsø Andelsslagteri, Medstifter — og i mange Aar Bestyrelsesmedlem — og Amtsrepræsentant

for Andelsforeningernes Andelssanatorium Krabbesholm ved Skive, mangeaarig Amtsrepræsentant i den almindelige Brandforsikring for Landbygninger, Amtsrepræsentant og Revisor for Mejeriernes og Landbrugets Ulykkesforsikring o. s. v. — Opstillet paa Mors ved Rigsdagsvalget 1906.

Billede og Data bl. a. i: Ch. J. Heiede: „Mejeriernes og Landbrugets Ulykkesforsikring 1898—23“, Kbh. 1923, S. 87, i Tronier, Larsen og Lehman: Den almindelige Brandforsikring for Landbygninger 1792—1917, Kbh. 1917, S. 255, og i „Brandforsikringsbladet“ 1923 $\frac{1}{2}$, Nr. 115, i G. Ellbrecht: „Danske Mejerier“ III, Kbh. 1917, S. 289, og i stedlige Blade, bl. a. ved Lødderup Andelsmejeris 25 Aars Jubilæum 1921 $\frac{22}{10}$.

Navnet *Lundsby* stammer fra Lundsby (3 Gaarde) ved Lemvig. Oldefar, Degn i Fabjerg, f. i Lundsby. Hans efterladte Papirer vidner om, at han var en Mester til skriftlige Arbejder og Regning. Søn af ham, Niels Christian Lundsby, stor Bygningstømrer i Lemvig, senere Møletømrer og Ejer af Eskær Mølle i Salling. Hans Søn, Chresten Lundsby, f. i Eskær Mølle, var Møletømrer og kom 1844 til Ø. Assels. Købte og opbyggede den dér nedbrændte Mølle, flyttede 1874 til Fredsø. — Niels Christian Lundsby i Eskær Mølle var gift med en Schmidt-Bech fra Veise (?) Mølle i Lemvigegnen. Hendes Slægt er indvandret fra Tyskland og er en paa Vestkysten kendt Møllebygger- og Møller-slægt.

13. Apotheker *Regnar Olufsen*, Museumsbestyrer, Nykøbing Mors.

Født i Aalborg 1873 $\frac{6}{4}$. Discipel Vemmetofte Apothek 1890—94, exam. pharm. 1894, conditionerede Faxe Apothek 1894—95, cand. pharm. 1897, umiddelbart derefter og uafbrudt siden Provisor ved Nykøbing

M. Apothek. 1909 ²²/₄ i Repræsentantskabet og siden 1910 ²⁴/₁ i Bestyrelsen for „Morslands historiske Museum“. 1923. ²⁴/₉ tildelt Privelegiet paa et nyt Apothek i Nykøbing M.

Gift Aarhus, St. Pouls Kirke, 1902 ²⁶/₂ *Kirsten Charita Borch*, f. i Herning 1878 ¹⁴/₁₀.

Apotheker Olufsen er en i mange Maader stærkt interesseret og meget flittig Mand. Det er aldeles overvejende hans store Arbejde og Fortjeneste, at Museet i Nykøbing M. staar saa smukt, som det gør. Hjælpsom som faa gav han mig elskværdigt Adgang til dets Samlinger, og jeg har der fundet adskilligt af Interesse for dette Arbejde.

Provst *Vilh. Hansen*, Nykøbing Mors.

Født i Aasum ved Odense 1847 ⁴/₁, Student Odense 1866, cand. theol. 1872 ²⁰/₁, Huslærer paa Trøjborg ved Tønder 1873—78, res. Kapellan for Nykøbing-Lødderup-Elsø 1879 ²¹/₃, ord. s. A. ²/₄, Byraadsmedlem 1895—1900, Sognepræst her 1897 ³⁰/₆, Medarbejder ved Villads Christensens Bog om Nykøbing Mors, Provst for Morsø Herreder 1908 ¹¹/₄, R. af Dbg. 1903 ¹²/₅, Dbmd. 1922 ³¹/₇.

Gift Lejrskov 1879 ⁹/₁₀ *Gyde Marie Refslund*, f. i Tønder 1855 ⁹/₁₀.

Faa eller ingen i de sidste 40 Aar har som han haft „de gamle Lødderupmænd“s Tillid og Fortrolighed. Hans store Kærlighed til og lange Indleven i Lødderup Sogn forenet med en egen Evne til at lukke Mennesker op og sjælden Lejlighed i saa Henseende gør ham til en rig Kilde at øse af i dette Sogns Forhold. Jeg bad derfor Provsten gennemse mine Stednavne og Sagn, der skylder ham adskillige værdifulde Meddelelser.

Moderens Navn: Frederikke Caroline Kunst. Morfaderen fra Hannover.

C. Schade: Beskrivelse over Øen *Mors*, Aalborg 1811, og *Marius Dahlsgaard*: *Mors* (Hagerups illustrerede Rejsebøger Nr. 84—85), Kbh. 1915, samt de Lødderup Sogn vedrørende Afhandlinger i „Historisk Aarbog for Mors“, gengiver jeg intetsteds, men henviser til dem overalt, hvor Stedet eller Emnet viser Tilknytning.

Forkortelser henholdsvis: Schade, Dahlsg. og Hist. Aarb.

Dog er en selvstændig Liste over Schades Meddelelser om Lødderup Sogn vedføjet, idet de Henvisninger, der er Mening i at gøre, ikke saa nær vilde tømme hans Bog for dette Sogn.

Ad mundtlig Vej fik jeg Sagnene og ca. 300 Navne. Jeg spurgte derefter Landsarkivet i Viborg, om Udsiftningsmaterialet var dér. Arkivet svarede velvilligt, at Landvæsenskommissionssagerne fra Thisted Amt endnu findes paa Amtskontoret, og at af lettere tilgængeligt Stednavnemateriale for Lødderup Sogn var kun paatruffet en Indberetning 1797 ved C. Schade. Arkivet gav mig dennes Navne, der for mig betød en Forøgelse af 6. [Numrene 228—30, 242, 273 og 284].

Med elskværdig Tilladelse af Amtmand *Lehmann* i Thisted gennemgik jeg derefter Udsiftningen. Den indeholdt 15 for mig ukendte Navne, der næppe kan stedfæstes nøjere af nulevende Mennesker og derfor gengives paa en særlig Liste („Glemte Stednavne“).

Under mine Samtaler med Folk rundt i Sognet fik jeg en Fornemmelse af, at Provst *Vilh. Hansen* i Nykøbing M. interesserede sig meget for visse nærmere bestemte Lokalteter. Jeg bad derfor Provsten udtale sig om disse og gengiver — med Provstens venlige Tilladelse — dette Materiale i sin Helhed som et særligt Afsnit.

Nummereringen paa Kortet har jeg foretaget efter

nøje Udspørgen. Ved længere Lokalteter er Tallet sat flere Gange og saaledes, at Retningen angives. Nationalmuseet har elskværdigt hjulpet mig med 8 Navne. Matrikelsnumrene er fundet ved Hjælp af det i Tillægslisten nævnte gamle Matrikelskort og med Bistand af Jens Lundsby og hans Ejendomsskyldsprotokoller. For „Legind Bjerge“s Vedkommende har Plantagens Formand, Direktør Fredr. Bang, R. af Dbg., Nykøbing M., bistaet mig.

Jeg har søgt at samle alle Krummer, ogsaa i Henseende til Navnetydning, som mine Meddelere gav mig. I det hele har jeg forholdt mig aldeles refererende.

Lægind pr. Nykøbing Mors, 1924 9/4.

Anton Kjølbj,
Lærer.

Nr.	Skriftsprog og Lydskrift	Bemærkninger
156	Hypbærhøj hy'pperhyw' 5a	Af Hybenbuske. Sløjfet og dyrket.
157	Sønderhøj sønnehyw' 5a	Ikke sløjfet.
158	Bossenshøj bossens hyw' 5a	Sløjfet, dyrket. — Konsul Schade: et Broncespyd.
159	Dor' res. — Jvfr. Nr. 77 .... 5a	Sløjfet, dyrket. Lige syd for Gaardens Plads. Numrene 156—59 paa Jens Nielsens Ejendom.
160	Fælles Lergrav Fællesgrav 5a	Syd for Byen.
161	Grøndal grøndål 4a	Ø.—V. paa »Søndergaard«s Jord (166). Fra Gaarden til Kaarup Mose.
162	Brunbak bru.nbak 4a	Bakke. N. Ø. for »Søndergaard« — mellem denne og Anders Tømmermand (167). Beplantet med Fyr.
163	Killingpyt kjellengpøt 4d	En Slugt i S.—N. med et Vandhul i paa Anders Tømmermands Ejendom. (167).
164	Else Bolls Høj ælse bollers hyw' 4d	Paa Anders Tømmermands Jord øst for hans Hus. Lige ved Skellet mellem ham og Jens Nielsen. Sløjfet og dyrket.
165	Mølbjerg møl.bjær'e 4a	Umiddelbart S. Ø. for »Søndergaard« (165). Vejen over. Ad Lilleris Mølle til.
166	»Søndergaard« (166) ligget, hvor	
167	Huset Nr. 167 staar.	
168	Afdøde Chr. Gades Gaard (168) ligget her.	
169	Jorden delt mellem Jens Nielsen (169)	
170	Mads Espersen (170) og	
171	Jens Krogh (171).	
172	Holms Sig hwol'ms sig' 5c	Lavning midt paa Jens Kroghs Jord og østfor Gaarden. Nu dyrket. Vand om Vinteren.
173	Hovvej håv.wøj' 5c	Vejen til Højriis.
174	Kirkehøjbakke kjærki/hy'wba'k 3a	Umiddelbart Nord for Søren Klemmensens Gaard. Vej over.
175	Afd. Peder Gades Gaard (175)	
176	flyttet til 176; nuværende Ejer Thomas Christensen (»Amerikaneren«).	
177	Kaarupdal ..... 3a og 4a	Ø.—V. Fra Kaarup Mose ved »Lilleris« ud mod »Kirstinedal«. Ljørslevside delvis beplantet. Till. Nr. 177

Nr.	Skriftsprog og Lydskrift	Bemærkninger
178	Arhøj arhyw'	3a »Næsten ødelagt og overpløjet Gravhøj«. (Magn. Petersen).
179	Star'ris Sig	Af »Stargræs«. Udtørret. Søren Klemmensens Jord.
180	Skorrebak Langbak	Skellet mellem A. Kr. Josefsen og Søren Klemmensens. Vej over. Noget i Fredsø. Skorre = Skurve? Jvfr. Samsøs Stednavne, S. 24.
181	Bertels Høje bæ'tels hyw'	1a 2. — Poul Tømmermands Jord. Den store, vestlige udgravet og delvis beplantet. Den lille lyngklædt.
182	Christian Husteds Stor'res ..	1a Ø. for Poul Tømmermands Gaard. En Ejer — stammende fra Husted i Ørding — faldt om ved en Plov og døde.
183	Trehøje trehy.w	2a 3. — I Rad Ø.—V. Lyngklædte. 2 vestre fredede.
184	Lønsig løn'sig'	2a Udtørret og dyrket.
185	Graarissig gorressig'	2a Ikke udtørret. — Graaris: en Pileart.
186	Flyndersig flønnersig'	2a Ikke udtørret.
187	Aalsig o.lsig'	2a Ikke udtørret.
188	Elfhøj [Kejserhøj] æl.hyw'	10a Numrene 183—87 paa Thomas Christensens Jord.
189	Bittehøj [Kvindehøj] bet'te hyw'	10a Magn. Petersen: »Stor Høj, udgr. i nordlige Side«. Fredlyst 1896 ¹ / ₂ . Mindre; udgravet. Fredlyst 1896 ¹ / ₂ . — Nationalmuseets 1. Afd. skriver 1924 ² / ₃ : »Navnene K e j s e r h ø j og K v i n d e h ø j kendes kun fra Deklarationen. De er øjensynlig identiske med de foregaaende to«. (d. e. Elfhøj og Bitte Høj; min Anm.). Jvfr. »Mindesmærker fra Oldtiden« 1896.

Fredsø, Lødderup Sogn, Mors.

[Navnet Fredsø: Hist. Aarb. 1920, S. 74, og 1921, S. 50.]

Nr.	Skriftsprog og Lydskrift	Bemærkninger
190	Kongehøje kong.hyw. Tvillinghøje tvellenghyw.	8f To smukke Lynghøje under Plantnings-
191	Bavnehøj bawnhyw'	8f selskabet »Lægindbjerge«. Vid og smuk Udsigt. Fredede 1914 ¹⁰ / ₁ . — Begge velbevarede.

Nr.	Skriftsprog og Lydskrift	Bemærkninger
192	Ashøj ä.(o.)shyw' 8f	
193	Østerhede østehie 8f	Fra Mathias Møllers Gaard i Fredsø. Nu under »Legindbjerg«. Delvis Plantning og delvis Ager.
194	Røjsens Hede 23b	Nu dyrket. — Bruger: Plantør Ole Skyum. Tidligere Ejer Tilnavnet Røjsen.
195	Lykkensprøve Bølgensigt 21b	Rester af gammelt Hus med Have. — Till. Nr. 195.
196	Tvehøje twehyw. .... 18b og 19b	Vestligste en stor Kampesten paa Toppen.
197	Ljærhøje Ljægerhøje 18b	I) Min Meddelel: Af »Ljæger«, en lille gul Blomst. II) »Gaaseljæger«, »Faareljæger« er Navne paa Kurvblomster med gul Kurv og hvide Randblomster, f. Eks. Okseøje o. fl. — Jvfr. H. Aarb. 1919, S. 106. — Gravede i.
198	Sanders Hus 17b	Se Till. Nr. 198.
199	Stejlhøje stejlhyw. 25b	Tre næsten forsvundne Høje.
200	Teglværk 10b	Anlagt og drevet af Gmd. Jens Jensen (jvfr. Till. 195). En Del Sten angiver Stedet.
201	Havrhøj havrhwy' 10b	Lige N. Ø. for Kvistgaards Gaard, hvor Vejen svinger. Sløjfet, dyrket. — Udgr. 1861 af Konsul Schade.
202	Mestermanshøj mæjstmonshyw' 10b	Anselig, velbevaret. Lige Nord for Skellet. Gl. Rettersted? — »Mester Lars« fra Fredsø skal være nævnt i Tingregnskaberne ca. 1620.
203	Smedehøje smi.hyw. 10b	Øst og lidt Syd for Kvistgaards Gaard, ned mod Bolls Hede.
204	Bjerg bjer'e 8a	Ret høj og omfattende. Plov herpaa i Mathis Møllers Tid. Høj Plantning ryddet i det sidste Par Aar.
205	Katsig ka'tsig' 8a	Lille Dam S. og lidt Ø. for »Bjerget« (204). Udtørret.
206	Skejbjerg skæjbjer'e 8a	Lidt Nord for »Bjerget« (204), mellem dette og Gaarden. Bakket, dyrket Jord. Skindebjerg? Bakke, hvor Rakkerne flaaede (skindede) Dyr?
207	Hulsig hu.elsig' .... Mell. 8a og 10b	Ø. for »Skejbjerg« (206) ved Skellet til Kvistgaards Jord.
208	Søndre Pouholm sønne powhålm 8a	Mark. Syd for Vejen. Nord for Kvistgaards Gaard.

Nr.	Skriftsprog og Lydskrift	Bemærkninger
209	Mellem Pouholm mell. powhålm 8a	Mark. Trekant. Afgrænset af Vejene og Diget mod Lægind.
210	Nørre Pouholm (Indelukke) na. powhålm (ennelo'k) .. 8a	Eng. Indhegnet. Nord for Vejen. Op mod Lægind Skel.
211	Agerdal agedål 8a	Nr. 208—10 til Mikkel NørgaardsGaard.
212	Byhøj byhyw' ..... 7b og 8a	Sænkning i Øst og lidt til Nord fra Gaarden ned mod Kaarup og Lægind Vejene.
213	Gaard 213 (Mikkel Nørgaard) ligget, hvor	Skeldige over Højen. Vid Udsigt. Provst Schade skal have gravet i den. Fredlyst 1891 ^{24/10} og ^{12/12} . Gl. Tingsted? Bystævnet menes holdt her.
214	nu 214 (Laust Kroghs) findes.	
215	Fælle fælle 21a	Nord for Vejen mod Vest. Herfra Ler. Søen lige vestfor. Udyrkede, nu lidt planerede Huller. Lyng og Græs.
216	Sø	Udtørret. Noget Vand om Vinteren. — 5 Ejere: Jens Madsen, Spanggaard, Chr. Jellesen, Johs. Nielsen og Laust Krogh. Schade: S. 109.
217	Skorrebak	Synes delvis at være under Kaarup. Jeg er ikke helt klar over den. Jvfr. Nr. 180.
218	Langbak lång.ba'k	Langstrakt Bakke med stejl Skraaning (fra Kirstinedal).
219	Pissehøj peshyw' 21a	Pers? Perse? Syd for Vejen over Langbak, nær Anders Henriksen. Spor af Gravning. Lyngklædt. Ses fra Landevejen vestfor.
220	Karudssig kar/russig' 21a	Neden for Langbak (218) paa Gaardejer Chr. Balles Jord. Lige langt øst for Jens Chr. Sørensen og syd for Anders Henriksen. Udtørret. Vand om Vinteren. Meddelelsen først: akar/russig'. ..
221	Borringkær borreng/kja'r 12t	S.—V. — Udtørret, drajnet, dyrket. Vandet ned i Kaarupdal. Noget vaad om Vinteren. Paa Jens Niensens Ejendom. Fra Vejen ved Johanne Madsen til Chr. Pedersen vestfor.
222	Gaard 214 ligget her, Østergaard (er paa Kortet) Afbyggergaard herfra.	
223	Fælles Vanding	
224	Langbjerg lång.bjer'e ..... 12n og 12m	Sydvest i Fredsø. Gaar vestpaa til Kaarup. Beplantet med Gran. Ejere: Kr. Mikkelsen og Mads Smed.
225	Starhøj sta.rhyw' 4b	Stor Høj. Nu jævnet. Lige uden for og sønden for Anders Madsen i Sydvest-Fredsø.

Nr.	Skriftsprog og Lydskrift	Bemærkninger
226	Brunbak bru.nbak 4a	Stykke Ejendom med Grusgrav i, lige Syd for »Søgaard«.
227	Kjeskær kjes/kja'r ..... 6a og 6b	Vest for og lige op mod Fredsø Mølle. — Tørlagt. Till. Nr. 227.
228	Roisen (en nu nedrevet Gaard) 21a	Numrene 228—30 skyldes Provst Schades Indberetning 1797. — En gl. Fredsøbo fortalte mig uafhængigt heraf, at Fredsø Bys gamle Beliggenhed havde været et Sted »Sønden for Kjeskær«.
229	Bitte Roisen (et nu nedrevet Hus) 17a	
230	Westergaard (nuværende Fredsøgaard?) 3a	
231	Nissedal nessedå'l 2d, 2f, 3a	Vandet fra Stenskær (234) herigennem til Dalgaard i Lødderup.
232	Nissedals Bakke 3a	Dalens østlige Skrænt, højest ved Vejen.
233	Nissedalsvej	
234	Stenskær stjæns/kja'r 2d	Langstrakt Lavning i Ø.—V. ca. 2 Tdr. Ld. Nuværende Kjeldbergs Jord. Opdyrket i Mands Minde. Vand om Vinteren (jvfr 231). Niels A. Bisgaard (Till. 235, under Ulfshøjene): »Før gik Høveder her i Bløde, og man kunde stikke et Riveskæft ned saa langt man vilde«.
235	Ulfshøje (Magn. Petersen) u.lhyw. u.rhyw. .... 2f og 3b	To smukke, forsvundne Høje. Till. Nr. 235.
236	Falkenbjergbak falkenbjerre/ba'k .... 6d og 3f	Naturlig Forhøjning. Dyret. Antagelig tidligere en Høj her. — Alle fire Veje gaar over.
237	Kragekær krå.gkjær 9a	En Lavning — ca. 13. Tdr. Sæde — syd for og op mod Jens Jørgensens Jord. Før Pors, Lyng, Siv m. m. Nu i Kultur.
238	Peder Buks Hul(e) pi bok'kes hu.el 8c	Lille Sig, ca. 150 Al. sydøst for Mathias Bolls Gaard.
239	Bøddel Sig bøddel sig' 8c	Vest for Mathias Bolls Gaard.
240	Kolbjergholm kolbjerre/hwol'm 7h	Holm i Heden, noget omflydt med Vand. Vest for Carl Christensen op mod »Bjerregaard«s Mark i Vils. — I gl. Tid til Jens Hulgaards Gaard.
241	Hverrekilde hverre/kjæl. 9a	Kold = Bakketop. Umiddelbart NØ. for »Smedegaard«s Have. Væld nedenfor stejl Brink. Vandet »koger«. Hverre = hverve, »at dreje rundt«. »Hverresten« (Slibesten).
242	Kjærborg	Schade 1797: »ligger i N. O. fra Fredsøe nogle 100 Skridt tæt — — den store Landevej fra Sallingsund«.

Nr.	Skriftsprog og Lydskrift	Bemærkninger
243	Havland hawlan 7c	Stykke jævn Ejendom øst for Mads Lundsby, der har Halvdelen. Carl Lundsby bor paa Resten. Hav, jvfr. Knokhave (247), Jespehave (279). Nørhave, Sønderhave o. s. v. i andre Sogne. »Havbakker«, der danner Skrænten N. for en tidligere Sump i Nykøbing Plantage. — »Brødrugjord« (Rug) »Alsæd« og »Havreland« (henholdsvis Byg og Havre).

Lødderup, Lødderup Sogn, Mors.

[Navnet Lødderup: Hist. Aarb. 1921, S. 49—50.]

Nr.	Skriftsprog og Lydskrift	Bemærkninger
244	Øxendal øgsendål 14, 16b, 19b, 5b, 17b	I Skellet mellem Lødderup, Andrup og Elsø. Gammel Kridtdal. Dyrket i Bunden. Schade: 103, 105—06, om Navnet Anm. f., S. 105. Till. Nr. 244.
245	Topbak top'ba'k 13d	Sydvesthjørne af Lødderup Mark.
246	Kokkedal kokkedål 11b	Gaardnavn. Till. Nr. 246.
247	Knokhave knok'haw. 9m	Lige øst for Kokkedal (246). Jordens Navn. Laust Klausen bor her. — Niels Knokker (af »Knokgaard«) i Fredsø stammer fra Gaard af dette Navn i Ljørslev. — Knok = »en Tue« (med Myrebo).
248	Rovhøj rowhyw' 12c	Høj, jævnet og bebygget. — Første Hjem vest for Jens Lundsby's paa modsatte Side Vejen. — Fra Esper Roslevs Gaard.
249	Dalgaardshøj Østerhøj Trindorris Storhøj 6a	I nuværende »Dalgaard«s Have. Delvis jævnet. Till. Nr. 249 og Hist. Aarb. 1920 41—53.
250	Dalgaardsvæld då.lgorswil' 6a	.
251	»Dalgaard«s nuværende Be- liggenhed. Bygget Aar 1920.	
252	Lynghøj ljøng.hyw' 10f	Mindre Høj paa naturlig Banke.
253	Langdorres lång.dor'res 6a	Lang Bakke, umiddelbart vest for »Dalgaard« (251), som Vejen har skaaret gennem. Nordsiden: Gamle Skolelod. Sydsiden til »Dalgaard«. Broncesværd fundet. Till. Nr. 253.

Nr.	Skriftsprog og Lydskrift	Bemærkninger
254	Knor'res	14 Høj lige Vest for »Vestergaard« paa dennes Jord. Udgravet. Dyrket. »Knorres« som »dorres« utvivlsomt Benæv- nelse paa en Høj af en vis Form. Till. Nr. 254.
255	Kirsten Bundgaards Hul ..	14 Dyrket Lavning lidt Nord for Knorres (254). Till. Nr. 255.
256	Bollerhus	20a Syd for »Vestergaard« og lidt Syd for Vejen. Nedrevet. Et enligt Træ viser Stedet.
257	Bollersig bollersig' Kalvehøjsig kalhywsig' Kaalgaardsig kalgorsig'	.. Lavning — nu dyrket — lidt SV. for Bollerhus (256). En Grøft fra Kr. Kei- lers derved. Maaske gl. Tørvegrav.
258	Ramshøj ramshyw'	5a Ca. 5 Minutters Gang lige vest for nu- værende »Lynggaard« og paa dennes
259	Ramssig ramssig'	5a Jord. Ramsløg? »Rams« = vissent Græs fra Aaret i Forvejen; daarligt Kvæg- foder. Jvfr. »Samsøs Stednavne« S. 42. — Schade S. 92.
260	Trehøjvang trehyw.wång'	5a NV. for »Lynggaard« op mod Elsø Skel.
261	Trehøjlyng trehyw.ljøng.	5a NØ. Hjørne af »Lynggaard«s Mark vest for Maskinhuset og øst for det nedrevne Fattighus. Nord for Lyng.
262	Fællesgrav	
263	Harrehøj hå.rhyw'	Till. Nr. 263. Schade, S. 81. Harre mu- ligt af gl. Ord hargher = »Stendynge, hedensk Alter«. Jvfr. »Samsøs Stednav- ne« S. 14 under Harager.
264	Møllerkonens Jord møllekons jow'r	5b Lige Øst for »Lynggaard« paa modsatte Side af Vejen. Nord for Kirkegaard. Ca. 10 Tdr. Sæde udmærket Jord. Møller- kone har jeg forgæves søgt. Møllerkorn?
265	»Lynggaard« ligget her for Udflytning.	
266	»Kirkegaard« her for Udflytn.	
267	Pilgaardstoft pi.lgorstowt	21 Høj Mark med Engdrag omkring lige øst for Jens Mathiassen. Byens bedste Jord. Hørt til »Lynggaard«. Nu til »Ve- stergaard«. Till. Nr. 267.
268	(Degnens) Gade (æ dejn's) gå.	1a Lavning lige vest for Vejen, hvori navn- lig om Vinteren Vand.
269	Meiltoft mæjltowt	21 »Mellemtoft«. Her: 3 Tofter. Denne i Midten. Nord for Møllen. Syd for Skolen.

Nr.	Skriftsprog og Lydskrift	Bemærkninger
270	Villerupgaard 8a	Nyt Navn for »Hulgaard«. Skyldes tidligere Ejer Jeppe Mark.
271	Vestermølle- vejste/mol.dam. 18a	Lige Vest for »Vestermølle«; høje Brinker om. Udtørret. Schade 321.
272	Mjelland mjellan 9a	Mjel = Grus Sand. Navn paa Jorden, hvor Gaarden ligger. Nuværende Ejer: Søren Olsen.
273	»Søndergaard« 7a	Schade 1797: »En for faa Aar siden udflyttet Gaard, ligger et kort Stykke Vej sønden for den vesterste Del af Løderup By«. — Navn nu: »Gammelgaard«.
274	Vestergammeltoft wæjstegammeltoft 9f	Lige Vest for »Gammelgaard«, d. e. den Mark, hvorpaa nu bygger Gaarden »Solbakken«. Flad, firkantet. Tidligere Dige paa den ene Side og Vej paa den anden. Till. 274.
275	Østergammeltoft østegammeltoft 9f	Øst for »Solbakken« og skilt fra ved en Slugt fra »Dalggaard« og syd paa. Eng imellem. Meget høj Mark.
276	Stortoft stutoft ..... Fredsø 27a	I sin Tid købt fra Lødderup til »Hangaard« i Fredsø. Nu Brugsforening paa den.
277	Sodal sudål (d til første Stavelse)	Lavning i Syd-Nord. Korsvej i den. Till. Nr. 277.
278	Sodalsbakke sudålsbak	Sodals vestlige Kant. Højest ved Korsvejen.
279	Jæspe/ha.w	Jordens Navn, hvor Chr. Boll (Villa »Fagereng«) bor.
280	Lushede lu.shie ..... 15b m. fl.	Opdyrket Hede fra »Dalggaard« og »Damgaard«. Tidligere hentet Møntørv her. »Søndergaard« ligger paa »Lushede«.
281	Thorsens Sten .. Skel mell. 10f 15b og 6d	Skelsten i Lægind Aa, hvis Udspring ved Bolls. (279). En Degn i Fredsø for ca. 50 Aar siden, Thorsen, benyttede den til Overgang til Lødderup. Derfra Navnet.
282	Rund (Niels Thomsens) ron' 10b	Ved Sydenden af Lødderup Dige, vest for Niels Overgaards »Vesterkær«. Hist. Aarb. 1919, S. 107. »Suppærk«. Lushede nord for. »Rund« = et rundagtigt Engstykke. Alm. om Vandløb og vel i Forbindelse med Verbet at »rinde«.
283	Kaalgaarddige kalgor/di.g .. Mellem 6h og 25	Sten i et Par Steder.

Nr.	Skriftsprog og Lydskrift	Bemærkninger
284	Strømborghus (nu nedrevet)....	Thor Wendelboe siger at have hørt, at det i sin Tid var bleven flyttet hertil fra »Strømhuse« mell. Pinen og Glyngøre. — Schade 1797: »Dette Hus, som ligger et Bøsseskud vesten for Trælborg, er bygget for 3 Aar siden paa Hedejord«.
285	Brunbak bru.nbak 15b	Gammel Hede; nu flad Mark. Øst fra »Søndergaard« helt hen til Lægind Kærvej. Agre S.—N.
286	Lyngtoft ljøng.towt 15b	Hvor »Søndergaard« ligger. Agre Ø.-V.
287	Overtøft åwtowt ..... 15a og 17a	Flad Mark, hvor »Damgaard« og »Østermøllegaard« nu ligger. Till. Nr. 287.
288	»Damgaard«s tidligere Plads.	Ejendommelig Skønhed i Gaardens Tid.
289	Damtoft dam.towt 15a	Mellem gl. »Damgaard« og Vejen.
290	Dambrink dam.brenk 17b	Paa modsatte Side af Broen og nordfor den. Op mod gl. »Bisgaard«.
291	Hold høl' 15a	Tidligere stor, meget dyb Dam, nu delvis udtørret. Nord for gl. «Damgaard«. Jvfr. Nr. 58. Hist. Aarb. 1919, S. 93.
292	Blaakilde blo/kjæl. .... 15a og 8a	Væld 3—4 Minutters Gang øst for »Hulgaard«. I Skellet mellem »Damgaard« og »Hulgaard«. Mest i sidste. Dammen lidt mindre efter Engens Udtørring.
293	Kringeltoft 10a	Syd for Vejen. Midt paa »Damgaard«s Mark op mod det krogede Skel mod forh. Niels Thomsens Gaard.
294	Leagre leag.er 15a	Syd for Vejen. Til »Damgaard«. Mod Østermøllejord. — Jvfr. »Glemte Stednavne«.
295	Niels Thomsens Gaard. Nedbrudt. Jorden solgt til flere.	
296	Henrik Nielsens Gaards gamle Beliggenhed	
297	Sdr. Bisgaard 11a	Oprindelig Bispegaard. Historie langt tilbage (jvfr. Dueholm Diplom.) Nørre Bisgaard skilt fra Sdr. Bisgaard som Fæste for ca. 150 Aar siden.
298	Nørre Bisgaard 12a	Schade S. 321.
299	»Østermøllegaard«s gamle Beliggenhed	
300	Østermølledam østemøl.dam. 17b	Vest for Broen. Stor (ca. 10 Tdr. Ld.) og dyb Dam. Udtørret og dyrket.

Nr.	Skriftsprog og Lydskrift	Bemærkninger
301	Kast kåst 17a	Holm, omgivet af Engdrag. NØ. Hjørne af »Østermøllegaard«s Jord op mod »Markmølle«.
302	Mølkær mølkjar ..... 11b og 12	Kast, i Vendsyssel = »inddiget Stykke Jord, hvorpaa Kreaturer kan gaa«. Kærstrækning fra Vejen (Broen ved Ø. Mølle) til forh. Langdam (303).

Markmølle, Lødderup Sogn, Mors.

[Jvfr. Schadeuddragene bagest i nærværende Arbejde.]

303	Langdam lång.dam. 1a	Vest for »Markmølle«. Lang: Fra Vejen til gl. »Bisgaard« (over noget af »Østermøllegaard«s Jord). Udtørret for ca. 60 Aar siden af Søren Markmøller.
304	Lyngholm ljong.hwol'm 1a	Lille Halvø mellem Langdam (303) og Trinddam (305).
305	Trinddam trenddam. 1a	Lige nord for Langdam (303). Udtørret for ca. 60 Aar siden. Ejeren: Trind = rund.
306	Odde åj. 1a	Agermark med Kær paa fire Sider. Nordspids af »Markmølle« Mark.
307	Rund ron' 1a	Rundagtigt Engstykke. Lige NØ. Gaarden. Hist. Aarb. 1919, S. 107. Jvfr. Nr. 282.
308	Dor'res 1a	Før lille Dam med Siv og Pors. Nu udtørret Lavning SØ. for Gaarden ned mod Træerne. Hist. Aarb. 1919, S. 107.
309	Møledam møl.dam. 1a	Menneskeanlagt. Dusholm Kloster. Forkortet et Par Gange. Till. Nr. 309.
310	Sløj' (Markmøllesløj) 1a	Sydvest for »Markmølle«. Landevejen igennem. Hist. Aarb. 1919, S. 107.

Frydsbrønd, Lødderup Sogn, Mors.

[Navnet Frydsbrønd: Hist. Aarb. 1920, S. 89, Hist. Aarb. 1921, S. 48., iøvrigt om Frydsbrønd, Sch.: 17, 37, 86—87, 254, 325.]

311	Brunhøj bru.nhyw' 1d	
312	Brunhøj bru.nhyw' 1e	Levninger af næsten forsvundne Høje. Schade, S. 94.
313	Sandgravhøje så.ngrawhyw. 1f	

Som Slutten et gammelt — her paa Egnen almindelig kendt — Ordspil, der lægges en Somand i Munden og er et Udtryk for folkelig Navnetydning og topografisk Sans: »Far op og læg ind til Fred-sø«.

Glemte Stednavne.

A. Fra Landvæsenskommissionsagerne (Udskiftningen) for Lødderup Sogn, beroende i Amtskontoret.

Et Par Dage efter at mit Brev til Amtmanden (jvfr. Incl.) var afsendt, og inden Svaret paa dette naaede mig, erfarede jeg af Provsten, at han for Tiden havde som Laan fra Amtet en gammel Udskiftningsprotokol, indeholdende bl. a. Lødderup Bys Udskiftning. Jeg rejste imidlertid alligevel til Thisted og gennemgik Amtets Udskiftningsprotokoller med Bilag. — Resultatet var kummerligt, idet der foruden et Par intetsigende Bilag til Lødderup Bys Udskiftning kun fandtes: „Landvæsens Protocoll for Dueholm Amt, underskreven“ o. s. v. 1790 ¹/₅, hvis sidste Indlæg er dateret 1859 ¹⁸/₆, og hvis Meddelelser om Lødderup Sogn var sparsomme. Derefter indfandt jeg mig hos Provsten, der i den mellemliggende Tid havde gennemgaaet Lødderup By i sin Protokol og gjort Notater heraf. Begge Dele fik jeg med mig, og jeg har saa ogsaa selv studeret Protokollen [for Dueholm, Ørum og Vestervig Amter 1769—89], specielt Lødderupudskiftningen. Nedenstaaende skyldes følgelig for en stor Del Provstens Arbejde, af hvis store Lokalkendskab det bærer et stærkt Præg.

Om begge nævnte Protokoller gælder, at af Lødderup Sogn findes kun Lødderup By. Ikke Lægind, Faarup, Kaarup og Fredsø, skønt de hører hjemme heri.

1786 ^{8/9} mødte i Lødderup Hr. Galtrup til Højriis, Hr. Wandborg til „Frøslefgaard“ og Christen Wester Møller samt Landmaaler Emanuel Torm „for om muligt at faae Planen bestemt til Lødderup Byes Udskiftning“. Godsejer Galtrup vil bygge en ny Gaard „norden Degnens“. [Provst Hansen: „Det er tydeligt, at der er Tale om at genopbygge Vestergaard paa sin gamle Plads, hvis Jord i lang Tid har hørt sammen med Lynggaards. Landmaaleren vil have den ny Gaard bygget enten ved „Trædhøj Vang“ eller paa „Græsborg Toft“ : nogle Agre lige Nord for den gamle Kridtgrav paa Lynggaards Mark. Disse Agre har tilhørt Græsborg indtil den allernyeste Tid, men ikke været drevne eller græssede derfra; nu tilhører de Lynggaard. Galtrup sejrede over Landmaaleren og fik Vestergaard lagt, hvor den nu ligger (og før havde ligget), og derved er det sket, at Lynggaards Mark har faaet sin underlige Form; den kunde have faaet en bedre Form efter Landinspektørens Plan, men adskilligt talte jo rigtignok for Galtrups Plan“.] — — Et Aestædsmøde af Land Commissionen med allerførste anmodes Torm om at „requirere“.

Derimod bestemtes nævnte Dag en Udskiftningsplan for Wandborgs Gods i Lødderup. Her nævnes af Stednavne: „*Søndre Heede*“ [utvivlsomt lig „Lushede“; min Anm.] — — „Disse Lodder ville indtage: *Øster og Synder Overtoft, Lerager med Brød-Jorden* sønden for, samt *Lyngetoft og Langagere*, saa langt i Vester, de efter Maal og Taxation kand tilkome.“ — „*Møllekiær*“, atter „syndre Hede“ — „Niels Svenningens Gaard, som bliver ikke 5 Tdr. Hartkorn var Hr. Wandborg villig til at udflytte paa den nordøst Hjørne

af Marken og til den at tage Lod udi *Græsborg østre Toft, Ryltoft* med Agrene synden for, *Hesttoft, Flæns-hede*, saa langt i synden den kand tilkome, dog ikke længere vester end midt i *Flensborg og Flenshede Jord*“. „— *Toft*“ (ulæseligt), „*Væstre Hede*“, „*Mejeltuft*“, „*Langdam*“.

1786 19/9 Landvæsens Commissionen i Dueholm Amt mødt hos Niels Marqvorsen i Lødderup. Lodsjeerne: Hr. Wandborg til Frøslefgaard, Hr. Galtrup til Højriis og Christen Møller i Vester Mølle var indkaldt og mødt. — Galtrups Gods i Lødderup udskiftes.

S. 218: „vesterst i *Vester Hede*, Sønden *Øxendals Ager*“. — „*Brunrøgel Høj*“ — „*Sønder Heede*“. — Vestermølle tillægges 6000 Qvadr. Al. „imellem *Meel-, Land- og Kors Tofter*“ — „det øvrige, som Kirken skal tillægges, udlægges øst i *Vang Jorden*, Neden *Arm Hauge*“. — „*Brands Toft*“ — „*Meil Toft*“ — „*Søndre Bakke*“ [ved Vestermølle].

S. 220: Galtrup sætter sin Villie igennem.

S. 221: „*Pilegaards Toft*“ — „*Trædhøj Vang*“ — „*Ramshøj Toft*“ — „*Rughøj Vang*“.

S. 223—25: 1787 d. 10. Marthi aastædsmøde i Lødderup i Anledning af en Klage til Amtmanden fra Anders Poulsen Lynggaard og Christen Væster-Møller i Lødderup „angaaende deres tildelte Lodder ved Lødderup Byes Udskiftning“.

S. 225: „*Kridegravnen i Trædhøj Vang*“ — „*Bekgaard*“.

En Del af ovennævnte Navne har jeg faaet ad mundtlig Vej og stedfæstet i Listen og paa Kortet inden nærværende Undersøgelse. De øvrige bliver:

Græsborg Toft,
 Langagere,
 Græsborg østre Toft,
 Ryltoft,
 Hesttoft,
 Flæshede,
 Flæsborg,
 Brunrøgel Høj,
 Landtoft,
 Korstoft,
 Arm Hauge,
 Brands Toft,
 Ramshøj Toft,
 Rughøj Vang,
 Bekgaard.

Anders Henriksen (Incl. Nr. 6) og John Chr. Andersen (Incl. Nr. 8) m. fl. mindes ikke disse Navne.

Provst Hansen skriver: „Ved N. Svenningsens Gaard anføres som Særnavne „Græsborgs østre Toft“, „Ryltoft“, „Hesttoft“, „Flæshede“ og „Flæsborg“. Disse Strækninger kunde synes at være den mod Øst skraanende Del af Bisgaards, Roslevs og Græsborgs Jord. Øst for Roslevs og Stenbæks Gaarde strækker der sig en Lavning i Retning S.—N., og rimeligvis er det Jorderne Øst for denne Lavning, der har heddet „Flens“ —, det er aabenbart sent opdyrket, og i alt Fald en stor Del af Græsborgs Areal, langs Vejen til Kæret, først bragt helt under Kultur i min Tid; mens det før laa hen i Grave, Siger, Lyng og Surhed“.

„Landvæsens Protocoll“ for Dueholm Amt 1790—1859 (i Amtet) har S. 81—82 Jords Udlæg til Lødderup Skole ifølge Plakaten af 25. Novbr. 1801 [Forretningen holdt 1804 $\frac{9}{10}$]. — Ingen Stednavne.

S. 107: „Aar 1855 d. 12. Novbr. foretoges atter (o: i Sejerslev Sogn 1855 14/3) ovenstaaende Synsforretning ved Ejeren af Dahlgaard I. Sørensens Andragende om Møllerbevilling efter Indenrigsministeriets gennem Amtet modtagne Ordre af 11. f. M., der fremlagdes saalydende: Commissionen afgav i denne Anledning angaaende Beskaffenheden af de inden [ulæseligt Ord] af en Miil fra det Sted, hvor den ny Mølle ønskes anlagt, beliggende Møller, med Undtagelse af Damsgaard Mølle, der tidligere er omtalt, saadant Skiøn:

„af de tre i Lødderup Sogn beliggende Møller: Østermølle, Vestermølle og Markmølle, er de tvende sidstnævnte meget ubetydelige Møller, ved Markmølle er desuden den Mangel, at Vandet ikke ret kan faae Afløb fra Hjulene, hvorved disses Gang besværes; den sidstnævnte (!) Mølle kan efter Egnens Brug, ansees for en jevn god Mølle.“ — —

„Commissionen maatte iøvrigt henholde sig til sit Forrige, at de nævnte Møller ikke er tilstrækkelige til at bestride Egnens Maling, hvilket navnlig gjælder om Frøslev og Mollerup Sogn, der have 3 Fjerdingsvei à 1 Miil at kiøre til Mølle uden dog at være sikker paa at faa deres Sæd malet, da Møllernes Beskaffenhed ikke derfor giver Sikkerhed.“ -- Forretningen sluttet. Underskrifter.

B. Diplomatariet.

Thagemark og *Østerdighe* er glemte (jvfr. Diplom. Register).

Tillægslisten.

Faarup, Lødderup Sogn, Mors.

2. *Dalgaard*, bygget 1882. Her findes en gammel Klædekiste med Aarstal 1734, men uden Bogstaver. Farven blaa, formentlig den oprindelige.

Hos Gaardejer Martin Jacobsen, Faarup, en gammel „Landkiste“ med Aarstal 1757 og flere Bogstaver. Mørkegrøn.

4. *Hulhøj*. Ældre Folk husker et „Hul“, en For-
dybning i Toppen. Tidligere Ejer, Gmd. Jens Chr.
Pedersen Krogh (jvfr. Incl. Nr. 5, Jørgen Aggerholm,
1ste Stykke) fandt to store flade Sten, ellers intet.
Forrige Ejer, nuværende Partikulier Chr. Poulsen i
Dalgaard, derimod et helt Gravkammer med en Mængde
„Bronzenaale“ m. m. Konsul Schade, Nykøbing M.,
fik det fundne. — Højen jævnet og dyrket, svag
Forhøjning tilbage.

Ved „Huelhyv“ gik en hovedløs Gris.

For omkring 100 Aar siden boede i nuværende
Martin Jacobsens Gaard i Faarup en Mand ved Navn
Thor. Han havde en Gang faaet „tyndt Liv“ og skulde
hvert Øjeblik ud paa Naturens Vegne. En Aften havde
han i denne Anledning sat sig i Grøften ved Lande-
vejen, da en Mand kom kørende forbi. „Hvad sidder
du dér efter?“ Det fortalte Thor. „Det kan jeg give
dig Raad for“, sagde den fremmede. „Du skal købe
nogle Krogaal og spise baade Kød og Ben, saa skal
det nok gaa over.“ Nu var Thor noget en „Kallis“,
og han spurgte: „Hvad farer I her saa sent efter?“
„Jo“, svarede Manden, „jeg faar min Datter gift fra
„Huelhyv“ til „Stuehyv“.

NB. Meddelelsen: Krogaal 3: laget paa Krøge.

Aalebenene skulde naturligvis fjerne det Haar, der nok var kommen ind i Thor og forvoldte Mavepinen.

Ovenstaaende fortalt mig af Anders Henriksen, Fredsø. — Bemeldte Thors Dattersøn, Thor Jensen Wendelbo (jvfr. Indl., Meddeler Nr. 1) fortæller uafhængigt heraf saaledes:

Min Mors Far eller Fars Far havde en Gang ondt i Maven og skulde rende oppe saa mange Gange en Nat. Hver Gang han var ude, var der en Ruslen og Fuslen, men han kunde ingenting se. Da han hen paa Natten igen var ude, kommer „en bette Mand“ til ham og spurgte, om det var dem, han saa efter. „Nej“, sagde Thor og fortalte om sin Mave. „Det skal nok gaa over. Du skal branke noget Flæsk og spise det. Og saa vil jeg helst have, at du holder dig inde, for jeg gifter min Datter fra „Stuehyv“ til „Huelhyv.“ Da Thor lige var kommen inden for Døren, kunde han ikke lade være et Øjeblik at se sig tilbage, og han saa da Skoene blinke under Hestenes Fødder.

Tredie Version: „En bette Mand“ kom en Dag henad Aften ind i en af Faarupgaardene og sagde, at de skulde ikke bryde sig om, at der blev lidt Uro paa Vejen til Natten. Han skulde have sin Datter gift fra „Huelhyv“ til „Stuehyv“. Der var den Nat stærk høren paa Vejen.

Fjerde Version: En Faarupmand traf en Gang ved Midnatstid paa Vejen i Faarup Nissefar, der forklarede, at han i Nat skulde have sin Datter gift fra „Huelhyv“ til „Stuehyv“. Der blev stærk Uro paa Vejen hele Natten.

11. Dalgaard's gamle Stuehus, der trods adskillig

Omforandring endnu har gammelt og oprindeligt Præg. Høj Kælder. Høj Kampestenstrappe opad Brolægningen til Hovedindgangen.

I Østenden bor min Meddeler (Incl. Nr. 1) Thor Jensen Wendelbo. Hos ham et Billede af Forældrenes gamle Ejendom i Faarup (jvfr. Incl., Meddeler Nr. 1), tegnet af Søren Seiersen, Sallingsund. Endvidere:

1) Fæstebrev af 1841 $\frac{1}{9}$ paa en Gaard i Faarup (Matr. Nr. 4, Forf. Anm.) af Hartkorn 2 Tdr. 1 Skp. 3 Fdk. til hans Far Jens Christian Christensen Wendelbo fra Ane Marie Galtrup sal. Gieddes til Højriis og Glomstrup.

2) Syns- og Taxationsforretning af 1841 $\frac{3}{9}$ over ovennævnte Ejendom.

3) Udskrift .... dat. 1831 $\frac{12}{11}$ — af Morsø Herreders Skøde- og Panteprotokol af 1823 $\frac{1}{4}$.

4) Hoveriforening med en Fortegnelse over Hovmaalenens Længde og Bredde paa Højriis Hovedgaards Mark.

25. *Faarupgaard*. Tidligere Ejer, nuværende Partikulier Chr. Rasmussen, Fruevej, Nykøbing M., havde og har:

„Kort over *Lødderup* Sogn, Morsø Sønderherred, Thisted Amt. Udført efter Matrikulens minorerede Kort i C. M. Tegners lith. Inst., Kjøbenhavn.“

Det ældste Sognekort menes fuldstændig forsvundet. Da Esper Roslev for ca. 30 Aar siden købte sin Gaard i Lødderup, skal det have været til Stede; senere vides intet om det. Muligt kommen til Herregaarden Frydsbrønd og brændt sammen med den. Forh. Sogneraadformand Jens Lundsby i Lødderup har for Aar tilbage „været grundig paa Jagt efter det“.

Under mine videre Eftersøgelser klarede det, at Herregaarden Højriis har haft et for ikke saa mange

Aar tilbage. Nuværende Godsejer har paa min Foranledning søgt det dér, men forgæves. Jens Lundsby har nok iøvrigt allerede forhørt om det paa Højriis i Kammerherre Steensen de Leths Tid.

Jens Lundsby fik for en Del Aar siden et nyt fra Matrikelskontoret. Det blev afgivet til daværende Landinspektør Holst, Nykøbing, til Opbevaring.

Udskiftningsdokumenter har jeg forgæves spurgt om rundt i Sognet og hos Sogneraadsformanden.

28. *Storhøj.* Thor Wendelboe fortæller: Konen i Huset lige sydfør — før nuværende Ejer Svenning Kristensen — og hendes ældste Dreng kom engang fra Nykøbing. Drengen kørte en Trillebør. De vilde østen om Huset, men Drengen kørte hen til Højen og vilde tværs over den. Han kom derop, men kunde saa ikke komme længere, hverken frem eller tilbage. Moderen gik op til ham, og da kunde hun se ned i Højen, hvor der viste sig en Masse Gæs for hende. Hun skød Drengen tilbage ned ad Højen, og nu var der ingenting i Vejen. — Schade: 90—91.

33. *Nørrehede.* Udmærket fra nuværende Martin Jacobsens Gaard i Faarup. Førrige Ejer, Gmd. Lars Jacobsen. Sønnen Martin købte Gaarden og Indmarken, og Sønnen Søren Nørrehede. Søren Jacobsen har her under fattige Kaar med stor Børneflokk gennem Opdyrkning og Plantning skabt sig et smukt Hjem og gode Kaar, et højt fortjenstfuldt Livsværk.

Jævnfør herom: „Morsø Folkeblad“ 1923 ¹²/₁₂, Nr. 290.

37. *Trældige.* Se Afsnittet: Provst Vilh. Hansen om „Trældige“ o. s. v. (findes senere).

49. *Faarup Kær*. De smalle Engstykker oprindelig fra Peder Bondes Gaard (jvfr. Stednavn Nr. 25). En senere Ejer Chr. Rasmussen (jvfr. Till., Nr. 25) fandt under Tørvegravning i sin Lod først inde ved Land et velbevaret Skelet af en Hjort. Derefter ca. 20 jævnt store Sten i Linie udad med en Skridtlængdes Afstand mellem hver, til en Baad kom til Syne. Det var en udhulet Egestamme, flad underneden, ca. 5—6 Alen lang og 1½ Alen bred. Træet saa friskt, at det brugtes til Tøjrehæle.

Lægind, Lødderup Sogn, Mors.

55. *Vejlbro*. Den og Vejen anlagt for ca. 80 Aar siden. Kgl. Vej, mens Overfarten foregik ved Salling-sund. Nu Amtsvej. Hyppige Højvande voldte Over-svømmelser her, og Vejen blev derfor forhøjet for ca. 10 Aar siden. Broen iøvrigt ikke forandret, ud over at Trærækværket er blevet fornyet, dog ikke de sidste 12 Aar.

Omkring 1880 var der i nogle Aar en privat Fjæls-luse i Broens Østside. Den regulerede sig selv, lukkede for Højvande, men ogsaa for Bagvande, som skal være ligesaa slemt. — Raadnede og blev ikke fornyet.

Nu — 1924 — er der Planer oppe om at udtørre Søen. Jeg haaber ikke, det sker. Det vilde være Vold mod Naturen. Her er meget smukt. En blodig Synd at faa et hæsligt Uhyre af en Vindmotor til at staa dér og rasle ved Dag og ved Nat.

67. *Pouls Bakke*. Thor W. fortæller: I gamle Dage gik Folk i ufarvet Tøj. Der var engang en Færgemand ved Salling-sund, der hed Poulsen. Naar han i sit hvide Tøj rundede Bakken her, kunde man i Faarup se ham. Derfra Navnet.

Fra anden Side: Poulsens Enke senere gift med Færgemand Koustrup.

Neden for „Pouls Bakke“ (Stednavn Nr. 67) findes to Villaer: *Krogshminde*, bygget 1913 af Fisker Martin Krogh (nu Bangsbostrand) for een Nats Fortjeneste (Sild). Nuværende Ejer: Isenkræmmer Vilhelm Bang, Nykøbing M., hvis Sommerbolig den er. — *Aase*, ejes og beboes af Trafikassistent Chr. F. Drackenberg, Nykøbing M., Ætling af den berømte Olding Drackenberg.

77. *Lægind Skole* er bygget 1876 og senere tilbygget to Gange (1889 og 1901). I August 1923 forsynet med Stentag. Første Lærer, Anders Nielsen, senere i Højen ved Asdal og nu pens. Lærer i Hjørring. Næste Lærer, Christen Julius Dahlsgaard (1879—1912), og nuværende Lærer, Nedskriveren af disse Linier, siden 1912.

Skolen bygget paa Hede, hvor der fandtes en lille Forhøjning og i og omkring den en Køkkenmødding. Lærer Dahlsgaard har med stor Ihærdighed og Udholdenhed gennem sin 33aarige Virksomhed her faaet en smuk og god Have anlagt.

Der var delte Meninger om, hvor Skolen skulde ligge. Provst Cederfeld de Simonsen vilde haft den længere op i Heden; den skulde saa søges af Børnene fra Kaarup og Lægind, mens Faarupbørnene skulde gaa til en Skole for Nykøbing Landsogn, der tænktes anlagt et Sted ved Frueled. Gamle Hans Nielsen i Lægind, Chr. Munks Morfar, vidste imidlertid bestemt, hvor Skolen skulde ligge. Han kørte med Stude og tidt til Nykøbing, kom sjældent hjem før ved Midnatstid. En Gang havde han set et langt Hus her med mange store Vinduer, og siden holdt han paa, at det blev Skolens Plads. Han levede længe nok til at se sin

Spaadom gaa i Opfyldelse. Samme Hans Nielsen vidste et Navn paa ovenomtalte lille „dorres“, men det synes gaaet helt i Glemme i Nutiden.

78. *Gaasefolden*. I Peder Markmøllers Ejertid (ca. 100 Aar siden) Gæs her om Natten. En Hund tøjret ved Siden for at holde Ræven borte.

82. *Bævehøj* i Plantagen. Beplantningen for faa Aar siden ryddet til en stor Rundkreds, omgivet med høje Gyvel. Flagstang og to Bænke. Vid og vidunderlig Udsigt.

En Natursten af Granit, fundet i Plantagen, er paa Cementsokkel, hvorom dannet en lille lyngklædt Høj, rejst for Kammerherren paa Højriis med følgende Indskrift:

Rejst for
Kammerherre

Carl Steensen Leth

af Plantningsselskabet Legindbjerge

Aar 1919.

Han gik foran.
Vi gik i hans Fodspor.

Mindeordene: „Han gik foran. Vi gik i hans Fodspor“, skyldes afdøde Dr. Faartoft. Borgmester Bolwig havde foreslaaet: „Foregangsmand i Plantningssagen“, men det blev forkastet af Dr. F., der ikke syntes om Ordet „Foregangsmand“ og fik det erstattet af andre Ord.

92. *Riskær*. Sagn om Harald Blaatands Daab henlagt hertil. Dahlg. S. 8 foroven. Hist. Aarb. 1920, S. 89.

94. „*Sokken Hvol*“. Almuen fortæller, at her har en Gang staaet en Gaard (Nr. 114), hvis Beboere spottede Gud — eller hvis Indehaver aflagde falsk Ed i en Paternitetsdag. Gaarden sank da lige ned i Jorden. Indelukket lige ovenfor skulde være Haven („Kaalgaarden“).

„Sokken Hvol“ er aflangt, lidt krumt paa Midten ind mod Indelukket. Den mørkegrønne Plantevækst stikker om Vinteren underligt af mod de omgivende — tilsyneladende paa ligesaa eller mere vaad Bund — visne Græstotter.

Provst Hansen skriver: „Jordfald“ o: Sammen-synkninger af Jorden — som Følge af Udhuling dybt i Grunden er ikke noget sjældent paa Mors især i Kridtterrænet. I min Tid dannede der sig saadanne — dog i lille Stil — paa Østsiden af Vejen Lødderup—Harrehøj. — Det Fænomen har sagtens vist sig adskillige Steder og dannet det naturlige Grundlag for Sagnannelser“.

105. *Holmhovedet*. Beplantet for ca. 40 Aar siden af daværende Ejer, Fabricius (stammede fra Vinderupgaard). Senere fældet. Atter for ca. 30 Aar siden beplantet af ny Ejer: Anders Nielsen. Begge Gange Naaetræer.

113. *Sloths Hus*. Matr. Nr. 4 b. I Hestbæk, Rybjerg Sogn i Salling, laa to Høje, „Slothv“ og „Snorren“. Ved sidstnævnte boede „Ka Snor“, ved førstnævnte „Ma Sloth“, Hans Sloths Farmor.

121. *Røverstuen*. Efter Sagnet udspændte Røvere i gamle Dage herfra til Røverstuen i Højriis Skov (Nr. 138) Snore med Klokker i Enderne. Røverne overfaldt saa de rejsende og plyndrede dem.

Beplantet for ca. 25 Aar siden af daværende Ejer, Gmd. Chr. J. Munk, fældet af nuværende: Boelsmand Niels Vestergaard, der ved Køb har lagt denne Parcel til sin øvrige Jord.

I Lavningen omkring Stenkisten og Renden vest for Søren Bondes og Chr. Munks Gaarde skal gaa en Jomfru.

Sallingsund, Lødderup Sogn, Mors.

123. *Sundsør*. I gammel Tid her et Kornhus, som tilhørte Højriis og opbevarede det af Bønderne leverede „Sundkorn“. — Endvidere da Ret for Fiskerne til at bruge Landdragningsvaad og Oplagsplads for Fiskegarn.

125. *Sallingsunds Bjerg*. Her i nogle Aar et nu forsvundet Udsigtstaarn at Træværk. Herlig Udsigt over Fjorden over mod Glyngøre og de lyngklædte Bakker op mod og bag „Pinen“.

Ved Bjergets Fod lidt inde paa Bakkekammen rejst i 1919 en Mindesten for tidligere Ejer af Sallingsund, Plantningsmanden Søren Seiersen. Den høje Natursten staar paa en lille lyngklædt Banke med høje, ranke Graner som Baggrund og bærer følgende Indskrift:

Minde om

Søren Seiersen.

Du drømte skønt bag ved din Plov,
du virked, hvad du evned,
dit Træ blev stort, din Drøm blev Skov,
dit Navn med Ære nævnet.

Rejst af taknemmelige Venner.

Foran Mindet en Rundkreds indrammet af fem
Natursokkelsten.

Fortjenesten af, at der blev sat Søren Sejersen et Mindesmærke, har afdøde Avlsbruger Ole Chr. Stausholm i Nykøbing, vistnok ledet af en Følelse af, at der tilkom ham lige saa megen Tak i den Henseende som Kammerherren. Verset skyldes Skjoldborg.

Thor Wendelboe fortæller følgende Sagn: En „bette Mand“ kom engang til Sallingsund og bad Færgemanden sætte over. Denne gik i Gang med Arbejdet og færgede hele Natten fra den ene Side til den anden, skønt han kun saa Dværgmanden og en tom Baad. Da det blev Morgen, sagde den lille: „Har du Lyst til at se, hvad du har færget over?“ Det havde han og saa da alle de smaa Dværgfolk kravle oppe paa Sallingbakker.

[Svag Afglans af Sagnet i Hist. Aarb. 1923, S. 6—9].

128. *Plagen*. Folkenavn i gamle Dage paa Grund af de ofte vanskelige Overfartsforhold. Schade: 2, 113, 237, 238—41, 319. — Dahlsg.: S. 34. — St. St. Blicher: Kærlighed i „Pinen“. — Visen om Ellen Ovesdatter.

Kaarup, Lødderup Sogn, Mors.

131. *Joseph Gades Hus*. Her findes et gammelt Glødefad (kaldes paa Mors en „Glødfod“) og i Brug en Bilæggerovn paa Træfod, rigt ornamenteret paa begge Sider. Ovenpaa en Træramme med Messingknapper, indenfor et Rum til at tørre Malt i. Forneden en Skuffe til samme Brug. Paa Forsiden en Skikkelse med en Trefork og følgende Indskrift:

Holden Werk ano 1772.

— — —

Følgende skal have tildraget sig i Lødderup Sogn

for mange Aar siden: En Mand var vaad og kold, og for at varme sig stak han Enden af sine Læderbukser ind mod den hede Bilæggerovns Forside. Da han trak sig tilbage, stod der tydeligt paa hans Bag, brændt ind i Bukserne: Holden Werk.

138. *Røverstuen*. Se under Lægind, Nr. 121. — Paa aaben, lyngklædt Plads i Højriis Plantage ved Siden af Ridebanen.

153. *Kløvnhøj*. I gammel Tid boede i den en Smed. Om Aftenen hørte man ham hamre derinde.

177. *Kaarupdal*. I Kaarupdal gik tidligere en „Hovmand“ om Aftenen og raabte: „Hov-hov-ho-o-v“, sidste Gang langt og højt. Min Meddeler har selv hørt det, og — bekræfter Almuen — det har mange hørt.

Nogle Skytter var engang paa Jagt i Kaarupdal. De pudsede Hundene paa „æ Hovmand“. Det var forgæves. Hundene var bange.

Anden Version: „Æ Hovmand“ gik vest for Søren Klemmensens Gaard, men i 1864 forsvandt han. Soldaterne gik først og ringlede og raslede paa Sdr. Hyldigs Agre i Tødsø med Kanoner og Kæder, derefter paa Søren Klemmensens Agre. Siden ingen hørt ham. Han har været Forvarsel for dette.

Ovenstaaende modsiges dog i nogen Grad af følgende:

Jens Smeds Far i Fredsø gik tit paa Ilderjagt. Han og to andre Mænd var en Aften paa Jagt i Kaarupdal. Ved Midnatstid blev det pludselig lyst, og der hørtes ligesom en hvislende Lyd i Luften. To store,

modige Hunde var med, men de trykkede sig bange ind mellem Mændenes Ben, gøede stærkt og vilde ligesom bide efter noget. Dette varede flere Minutter, derpaa alt som før. Nogen Tid efter kom de samme Mænd til samme Sted en Aften i samme Ærinde, og den ene af dem, Gmd. Anders Kr. Kallundborg fra Vejerslev, puffede da til Jens Smeds Far: „Sme, Sme, ka do hov'ed, hæer va' e Fanden rasme“. „Ti stille med det“, kom Svaret lavmælt, „tal ikke om det her“.

Jens Smed garanterer for Historiens Rigtighed.
[Meteor?]

I Kaarupdal gik ogsaa en hovedløs Gris med Lænke om Benet. Mathias Andersens Kone i Lægind († i Lægind 1916 ^{20/11}, 79 Aar gl.) vilde en Gang om Aftenen fra Ljørslev sætte over Kaarupdal. Folk advarede hende for Grisen; men hun begav sig af Sted. Aldrig saa snart var hun dog kommen ned i Dalen, før der blev en Grynten om hende, saa hun aldrig havde hørt Mage, og hun skyndte sig af alle Kræfter at komme over.

Ogsaa en Tyr havde sin Gang i Kaarupdal. Mathias Andersen i Lægind († paa Refshammer, Nykøbing M. Landsogn, 1922 ^{20/2}, 90 Aar gl.) vilde en Aften for mange Aar siden gaa over Dalen. Som han gaar allerbedst dernede, kom der to Brøl efter hinanden saa stærke, at det ligefrem svarede igen, og Mathias satte naturligvis det lange Ben foran for at naa over.

Mathias Andersens Datter, gift med Fisker Peter Nielsen paa Refshammer, har fortalt og indestaar for de to Historier. — [Mathias Christian Andersen, f. i Karby 1831 ^{2/12}, † p. Refshammer 1922 ^{20/2} som Enke- mand efter Inger Marie Sørensdatte, f. i Lægind 1837 ^{20/8}, † smstds. 1916 ^{20/11}.]

Endvidere vandrede i Kaarupdal en Landmaaler, der raslede med Kæder om Natten. Han er nok ogsaa bleven set i Mands Minde af en og anden.

Provst Hansen skriver om ovenstaaende: „Da der utvivlsomt ligger en Realitet bag lagttagelserne, vil jeg holde paa den store Rørdrum, som nu er hjemløs i Danmark, men ikke helt forsvunden før ca. 1860. Den er et udpræget *Natdyr* og har to Toner, et Lokke-raab og et Parringsraab, og det sidste er næsten ligesaa stærkt som et Kobrøl. Ingen af lagttagerne har jo *set* noget, men de har *hørt* noget. Inden Rørdrummen helt forsvandt, var den i lange Tider en sjelden Fugl, som mange Steder har givet Anledning til Spøgelseshistorier. Denne Hypothese tror jeg at kunne fastholde“.

Senere skriver Provsten: „Kordegns Pedersen, der kom til Mors 1887, har i Lægind Vejle hørt Rørdrummens Lokketoner og mener, at den ogsaa er hørt i Søen ved Højriis“.

Om en Kæmpehøj i Kaarup følgende Sagn:

Man skal paa Tødsø Kirkegaard igennem Lødderup Kirketaarns Glamhuller kunne se en Høj i Kaarup, og i den skal være skjult en meget stor Skat, saa stor, at den kan betale hele Mors.

Fredsø, Lødderup Sogn, Mors.

195. *Lykkensprøve*. I Lægindbjerg yngste Plantage. Rester af et Hus og en gammel Have. Træerne, overvejende Naaetræer, højere og ældre end den omgivende Plantning. Huset bygget paa opdyrket Hede for ca. 40 Aar siden af daværende Ejer, „Sallingboen“, Gmd. Jens Jensen i nuværende Kvistgaards Gaard i Fredsø. Flere Lejere. Deriblandt den forvoven Kur

hvis Folkenavn var Peder Hæl, og som var meget i Folkemunde. Han levede sammen med en Kvinde, som han kaldte „Mutter From“ og ikke var god imod. Han vilde — som han kunde bande — „prøve Lykken“ her sammen med „Mutter From“. Deraf Navnet. Samme Peder Hæl sagde ogsaa, at herfra kunde man se Fjorden. Derfor skulde Huset hedde „Bølgensigt“. En enkelt Meddeler hævder dog, at Navnet „Lykkensprøve“ skyldtes Ejeren, Jens Jensen, og at saa Peder Hæl dannede sit Ordspil deraf. — Heden heromkring senere tilkøbt af Plantningsselskabet „Legindbjerge“, og Huset blev en kort Tid Plantørbolig. En Del af Stenene brugt til Laden ved det ny Skovfogedhus.

Provst Hansen skriver: „Navnet „Bølgensigt“ er vistnok opfundet af en gammel Lærer Østergaard i Ørding, der var en stor Original, og som byggede et Hus, som han gav det Navn, før Peder Hæl fik noget at gøre med „Lykkens Prøve“. Denne sidste Benævnelse stammer sikkert fra Jens Jensen, der er Fader til Ølhandler Jensen i Nykøbing, og som var en meget livlig Mand. — [Lærer Ø. pralede af sine Sprogkundskaber. Han regnede sig for Herre over et Sprog, hvis han kendte Bogstaverne. Man sagde om hans „Sparsommelighed“, at han begyndte Ugen med et Pund Smør, men endte med to, fordi Skaalen blev fyldt med Brødsmuler under den haarde Skrabning!]"

Følgende Historier er fortalt mig om Peder Hæl:

Peder Hæl var med i Krigen 1864 som Dragon. Ved Horsens var han og to andre Dragoner inde i en Kro og vilde have deres Pægleflasker fulde af Brændevin. Der kom Bud ind, at Tyskerne kom udenfor. Saa rendte de to, men Peder Hæl bandede, at han vilde have sin Flaske fuld. Kommen ud tog han 2--3 Tyskere til Fange, og det blev han Dannebrogsmænd

for. Den Storhed varede ikke længe. Han drak sig fuld, og Korset blev taget fra ham.

Provst Hansen føjer hertil: „Historien om Peder Hæls Kors har jeg ikke hørt før. Den *kan* jo være sand, men den minder om, hvad der fortælles om Søren Møgensen fra Alsted — død for faa Aar siden. Han var Trompeteer og havde ogsaa lært sig de tyske Signaler. I en kritisk Situation, hvor hans Kompagni var ved at blive afskaaret, blæste han det tyske „Retirér“ med den Virkning, at Tyskerne trak sig tilbage! Han blev Dbmd. men drak sig fuld og fik da Korset ombyttet med 25 Rdlr. kontant. *Den Historie er vistnok paalidelig*“.

Da Danskerne kom over ved Sallingsund 1864 i flade Robaade, var Peder Hæl med i en, der var for stærkt lastet med Folk og Heste. Hans Hest kom ud midtfjords, og saa bandede Peder Hæl: „Skal den ud, saa vil jeg ogsaa“. Sprang ud, satte sig op at ride, og Hesten svømmede i Land med ham.

Peder Hæl tjente engang et Sted i Ørding, hvor Laden var lav og lille. En bemærkede: „Hvordan kan du egentlig tærse dér?“ — „Jo“, bandede han, „jeg render udenfor og svinger Plejlen og render saa indenfor og slaar.“

Han havde i sin Tid Høstarbejde paa Ørdinggaard. Datteren skulde binde op og kunde ikke følge med. Manden bebrejdede ham det lidt. „Naa“, svarede han. Om Eftermiddagen mødte han i to Frakker og med et Par store Lufvanter paa Hænderne for at holde Varmen.

Peder Hæl døde paa Fredsø Fattiggaard, og en

Original i Fredsø, Peder Glarmester, skulde lave Ligkisten. Han stod ude ved Arbejdet, da et af Sogneraadsmemberne kom til og bemærkede, at den Kiste vist var for lille til Peder Hæl. „Nej, Fanden stage mig er den ikke, for jeg har maalt ham.“ — Manden tvivlede endnu. „Ja, ja“, siger Glarmesteren, „saa faar jeg ind at maale ham igen“. Dette skete, og han kom tilbage. „Ja, ja, han er Fanden stage mig kras, men ned skal han.“

Provst Hansen supplerer: Peder Glarmester var aabenbart af Taterblod. Han døde for nogle Aar siden her i Nykøbing.

Kirkebogen: *Peder Villadsen*, f. i Lødderup 1841 ^{6/3}, † i Fredsø 1894 ^{16/6}. (Gift Nykøbing M. 1880 ^{28/11} Enke [efter første Ægteskab med Husmand Jens Erik Nielsen af Nissum i Aasted Sogn] Dorthe Marie Sørensdatter af Nykøbing M., f. i Aasted 1836 ^{17/9}.)

„Mutter From“ død som Mads Chr. Larsens (Moustens) Enke i Lægind 1923 ^{18/12}, 80 Aar gl. (Mette Marie Larsdatter, f. i Sillerslev, Ø. Assels Sogn, 1843 ^{4/8}, Datter af Fisker Lars Christensen Foldager. Gift 1898 ^{15/5} Mads Christian Larsen, f. i Hillerslev i Thy 1835 ^{27/11}, † i Lægind 1916 ^{18/7}, og Enkemand efter Maren Jensen Støjbjerg, der døde i Faarup 1893 ^{21/4}. Mads Chr. L., kaldet Mouritsen, var Søn af Lærer (!) Mouritz Larsen, † paa Nykøbing Sygehus 1882 ^{18/12} (begr. i Erslev 25. s. M.) som Husmand paa Dueholm Mark.

198. *Sanders Hus* paa opdyrket Hede fra nuværende Hejlskovgaard i Fredsø. Ensomt, udpræget Hedehjem med en Del Plantning til. En Ejer hed Sander. Om ham fortælles, at han havde de to bedste Køer i hele Lødderup Sogn. Konen forstod at gaa og

græsse dem rundt om og ved sin Omhu faa dem til at trives. — Hun havde været Barnepige for senere resid. Kapellan i Nykøbing C. Jepsen og kaldte ham „lille Kjesse“, hvad han som Præst dog ikke holdt af.

227. *Kjeskær*. Før „bundløst“ Hul. Tidligere var Snakken den, at det maatte ikke tørres ud, men skulde være Vandbeholder i Ildebrandstilfælde. — Endnu i Provst Hansens Tid har her været fisket Gedder.

235. *Ulfshøjene*. Den nordlige, stor og anselig med Sten uden om Højens Fod — umiddelbart ved NØ. Hjørne af Smedien — gravet i flere Gange og derved fundet Sten, Stenkister og Lerkar. Helt udgravet 1905 af Jens Smed og atter fundet Sten og Lerpotter. Ved Pløjning i Efteraaret 1914 stødte han paa Højens Plads mod en stor Sten, der i Januar 1915 blev gravet op, og hvorunder fandtes en Bronzesabel og et Guldarmbaand (indsendt til Nationalmuseet) samt en lille Smule Bronze. — Den sydlige, „ualmindelig pæn, stor og rund“, op mod og øst for Mikkel Glintborgs Have. Fundet et Par Stenspyd, som er paa Museet i Nykøbing M. Angives ikke at være udgravet, kun jævnet og overpløjet. I den ene af Højene, formentlig sidstnævnte, skal være gemt et Sæt Guldridetøj. Hist. Aarb. 1920, S. 52.

Umiddelbart øst for Jens Smeds Hus og øst for Vejen har ligget en lille Høj, hvori fundet en Potte og en Bronzesabel. Dyrket i Mands Minde.

I Jens Smeds Have mange Grave. Intet fundet uden Stensætninger:

Afdøde Husmand Niels Andersen Bisgaard i

Fredsø (f. ca. 1828 i Gammelgaard i Lødderup) vidste meget om gamle Navne og gamle Ting. Jens Smed husker følgende Vending om Ulfshøjene:

„Vi har sgu staaet hjemme mange Gange og set, de (o: Nisserne, Dværgfolket) red fra Højen ned i Kæret med Guldsko. Det hele var glødende. Der var en grøn Sti i Heden. Dér red de.“

Lødderup By, Lødderup Sogn, Mors.

244. *Øxendal*. Jens Mathiassen (Indledn., Meddeler Nr. 9) fortæller: Øxendal ligger lige i Skellet mellem Andrup, Lødderup og El sø. I min Barndom blev herfra hentet Kridt til Folks Marker. Der var Gruber ind i Jorden, baaret oppe og skilt fra hinanden ved firkantede Træpiller. Kridtet kørt ud paa Trillebør. Der blev arbejdet derinde ved Lys baade Dag og Nat ligesom i de engelske Kulgruber.

Schade: 103—05, 254, 281.

246. *Kokkedal*. Paa Frydsbrønd Mark (fra Bisgaard) boede for ca. 70 Aar siden en Kone Karen Kok. Hendes Datter byggede og boede, hvor nu Kokkedal ligger. Karen gik meget hyppigt derud. Det saa de Lødderupdrengene, og et eller andet lyst Hovede blandt dem døbte saa Stedet Kokkedal.

Provst Hansen meddeler: „Benævnelsen Karen „Kok“ skal stamme fra, at en af hendes Slægt en Gang skal have været ansat i det kongelige Køkken. (Det siger Sejer Bisgaard, som nu ejer „Kokkedal“.)

Paa Frydsbrønd Mark laa der en Gang i Nærheden af Kridtgraven og Vejen Lødderup—Harrehøj flere Huse, som nu er forsvundne; men det sidste stod endnu henimod 1880 og Haven o. s. v. i flere Aar kendelig“.

Provsten endvidere følgende: Tømmermand Lars Michelsen Bonde (fra Redsted), † 1838 $\frac{1}{3}$, 51 Aar, gift 1817 $\frac{28}{9}$ Karen Jensdatter [kaldet „Karen Kok“] paa Frydsbrønd Mark, † 1867 $\frac{27}{12}$, 88 Aar gl. Datter i dette Ægteskab: Dorthe Marie Larsdatter, f. 1820 $\frac{1}{9}$, † 1883 $\frac{6}{8}$, gift 1851 $\frac{17}{3}$ Gmd. Anders Christensen, Lødderup Vang, † 1865 $\frac{27}{5}$, 51 Aar gl. Søn heraf: Lars Andersen Christensen, f. 1860 $\frac{5}{6}$.

„Lars Andersen (Christensen), kaldet „Dorthe Marias Lars“, var saa uheldig ved en Skydning (1882 $\frac{1}{10}$) at dræbe Markøren Søren Knudsen fra Elsø. Lars A. bor nu paa Frøslev Vang.“

249. *Dalgaardshøj* m. fl. Navne. I nuværende Dalgaards Have. Udgravet og undersøgt. — Jvfr. Hist. Aarb. 1920, S. 41—53: Hans Kjær: „Lidt om Oldtidsminderne paa Mors“.

Mange Sagn knyttet hertil:

Engang blev der taget Muld fra Dalgaardshøj. Juleaften sad saa hele Dværgfamilien, Mand, Kone og 7 smaa Børn og spiste paa Skorstenspladen i Køkkenet. — Konen kom derud, saa dem og spurgte: „Hvorfor sidder I her?“ — „Jo“, svarede Dværgmanden, „I har taget Jorden fra vor Høj, Kuldnorden er os for haard. Vil I lægge den Jord tilbage, skal vi aldrig komme mere.“

Gamle Jens Dalgaard havde en Baas, hvori der stod et Par Kalve, og de døde gerne. En Aften gik han ude i Stalden og var forknytt over dette. Da kom „en bette Mand“ til ham og spurgte, hvorfor han var ked af det. Det fortalte Manden. „Det ved jeg Raad for“, sagde den lille. „Sæt ikke Kalvene i den Baas, men noget Skrammel, og sæt

Kalvene et andet Sted, saa skal du nok faa Lykke i dit Hus.“ Den lille gav ham derefter nogle Rugvipper uden Kerner, som skulde lægges op paa en Fjæl over Kakkelovnen. Nogle Dage efter var de blevet til Penge.

„Den gamle Dalgaardsmænd“ var engang i Betryk for Rug og laante saa 2 Tdr. hos Højmanden, hvoraf udmærket Brød. Efter Høsten blev 2 Tdr. leveret tilbage, men kasseret af Dværgen. „Vi har pillet hver en Kerne med Fingrene, mens I andre sov, men I har gaaet i Rugen med Træske og brugt Skovle, da den blev rensat og tærsket.“

Folkene fra Dalgaard gik engang oppe ved Højen. De kunde da høre, at Børnene derinde klagede sig for Brød. Saa sagde de gamle: „I Morgen bager de i Dalgaard, saa skal I nok faa Brød“. — Folkene gik hjem, skar et helt Brød i Stykker og satte det op til Højen.

Jens Christensen Dalgaard har set Nisserne om Morgenen ved Storhøj (ø: Østerhøj, Dalgaardshøj). Hvor Nisserne var, gik Folk altid vildt paa en uforklarlig Maade, selv stedkendte Folk. Flere nulevende af Naboerne været ude for det.

Lidt nord for Højen var en Grusgrav. Der gik noget om Natten, rimeligvis en Djævel.

Der var en Høj paa Dalgaards Mark, som blev gravet ud. Saa var det ikke til at være i Dalgaard for Nisserne. De forlangte deres Høj tilbage. Manden sagde, at den kunde han ikke saadan køre sammen igen. Men de holdt paa deres. Han kørte da Møddingen op til dem, og saa boede de dér.

Dværgmanden i Dalgaardshøj havde fanget en kristen Kvinde, som ikke kunde komme ud igen. Hun blev besvangret og kunde ikke blive forløst, uden at Konen i Dalgaard kom til Hjælp. Nissefar red da til Dalgaard og fik Konen dér med sig. Da Fødselen var overstaaet, gav han hende som Betaling Forklædet fuldt af Guld, som lignede for hende at se Høvlespaaner. Inden de red tilbage, sagde Dværgkonen: „Naar du kommer hjem, skal du lade dig glide bag af Hesten, ellers kommer du med herop igen“. Det gjorde hun, men Høvlespaanerne regnede hun ikke for noget og smed dem uden for sin Dør. En var dog bleven hængende i Tøjet, og den var Guld.

Da „Puslingen“ (Barnet) var født, smurte Dværgmanden det med en Salve under Fødderne, inden i Hænderne og mellem Næse og Mund, satte den saa ned paa Jorden, og nu kunde den løbe omkring med det samme.

(Fortalt af Jens Marks Kone i Dalgaard, Karen Hansdatter, der døde for ca. 50 Aar siden; hun forsikrede, at det var en virkelig Tildragelse.)

253. *Langdorres*. Et Øg græssede her med sit Føl for en Del Aar siden. Føllet traadte et Guld-armbaand om den ene Fod (angives indsendt til Nationalmuseet).

Om alle Fundene paa Dalgaards Jord: „Hist. Aarb.“ 1920, S. 53.

254. *Knorres* paa Vestergaards Mark. — Nabo til denne Gaard Chr. Johansen Keiler fortæller, at han en Aften for nogle Aar siden kom sent hjem og da saa et klart Lys, lige lodret i Vejret op fra Højen. — Provst Hansen skriver: „Forudsat Fænomenets Fakticitet har Lyset formodentlig været Genskin fra et

Vesterhavsfyr i Linjen mellem ham og Højen. Liggende har jeg selv set“.

255. *Kirsten Bundgaards Hul*. I et for faa Aar siden nedrevet gammelt Hus, umiddelbart øst for Skolen, boede før Johns Tid (Meddeler Nr. 8) en Kone Kirsten Bundgaard. Hun havde sædvanlig Høstarbejde i Vestergaard og saa sin Ko med. Snakken i Gaarden var nu altid den, at Græsset her skulde gemmes til „Kjæn Bundgors Kow“. Deraf Navnet.

Om en Mand i Vestergaard følgende:

Gamle Niels Vestergaard var forlovet, og hver Juleaften i flere Aar gik han paa Kirkegaarden, hvor man den Aften kunde se, hvem der blev gift i det kommende Aar. En Juleaften saa han sin Kæreste komme med en anden Mand. — Hun havde givet ham et Par „Hosebaand“. Dem skar han i Stykker saa smaa som Hakkelse.

263. *Harrehøj*. Beretningen om en Henrettelse her skal ikke være Sagn. Her gaar en Mand uden Hoved.

Der var engang nogle Trolde paa Harrehøj. De vilde ramme Lødderup Kirketaarn og smed nogle store Sten efter det. Den ene faldt ved Nordvesthjørnet af Kirkegaarden, hvor den ligger endnu.

Schade: S. 81 (Tinghus).

267. *Pilgaardstoft*. Se Afsnittet: Provst Vilh. Hansen om „Trældige“ o. s. v.

274. *Vestergammeltoft*. Her nu Gaarden „Solbakken“. Chr. Keiler (jvfr. Till., Nr. 254) fortæller,

at en Aften mellem 9 og 10 for godt en Snes Aar siden saa han fra sit Hus et Lys, der gik frem og tilbage bag en Række Vinduer. Det var dér, hvor „Solbakken“ nu er og lignede denne.

277. *Sodal.* I Sodal gik en hovedløs Gris.

Ved Midnatstid tillige en hvid Jomfru, der synes nærmere at kunne stedfæstes til en lille Lavning eller Dam vest for Vejen til Lødderup mellem Brugsforeningen og Gaardejer Johan Olsen.

Provst Hansen: „Om Sodal har jeg et eller andet Sted læst eller hørt, at det egentlig hed „Soldal“, men forvanskedes i Udtalen til „Sodal“, og at denne Benævnelse atter fremkaldte Historien om en So. Men jeg forholder mig tvivlende“.

287. *Overtøft.* Ved Diget boede her for en Del Aar siden en Kone, Maren Olesdatter, der strikkede Strømper til sine Høns, for at de ikke skulde gøre Skade i Naboens Jord med deres Skrabning.

309. *Markmølle*. Mølleri — saavel Korn som Tøj og Stampning og Tilberedning af Skind — til 1890. Kornmølle til 1902. — Schade: S. 15, 181, 192 og 321.

Vandet kommer fra Dalgaard. Først til Vester-mølle, saa til Østermølle, og derfra til Markmølle og Nykøbing.

Se herom i Afsnittet: Provst Vilh. Hansen om „Trældige“, Møllerne og „Piletøft“.

Endvidere under „Glemte Stednavne“ fra Udskiftningstiden, S. 41 flg.

Provst Vilh. Hansen

om

„Trældige“, „Piletoft“ og de gamle Møller i Lødderup By.

Trældige.

I Dueholm Klosters Diplomatarium, udgivet af O. Nielsen, nævnes i Tillæget et Dokument fra 1528, hvori Skellet er fastslaaet mellem Klosterets Jorder og Naboerne. Udgangspunktet er taget ved „Trelldige“, hvorfra Skellet gaar mod Øst til Limfjorden, mod Nord til Rolstrup Aa. Dette Dige er nu for Størstedelen udjævnet, men Navnet bruges endnu om det, der er tilbage, og Gaarden „Trælborg“ har aabenbart faaet sit Navn derfra. Antagelig har det været et Skeldige mellem Lødderup Bys og Faarup Bys Jorder.

Pilætoft.

I Diplomatariet, S. 49, anføres som Nr. 81 et Skøde til Dueholm Kloster, udstedt 1451 af Nis Swænninghsen aff Frøsløff paa „eth stycky iordh liggendis i Lyddorph næst norden wyt Jes Clementsens gardh, huilke man kalle Pilætofft“. — I Nr. 82 stadfæster Morthen Nielsen aff Frøsløff sin Faders Sjølegave, „so som ær Pilætofft i Lyddroph soghn och een agher næst inden Øster dighe“. Det tilføjes, at hvis nogen af Slægten vil have den Jord igen, skal han give Prioeren „xx lody marck gode stedher pænninghe“.

„Piletoft“ er vel ikke det samme Navn som „Pilegaardstoft“, men om Identiteten er der ingen Tvivl. „Piletoft“ giver Navn til „Pilegaard“ og denne saa tilbage til Toften.

Møllerne.

I Lødderup Bys Distrikt har der endnu i Mandsminde været tre Vandmøller, liggende ved samme Vandløb: „Vestermølle“ nogle Hundrede Alen S. for Lødderup Kirke, umiddelbart V. for Vejen fra Lødderup til Næssunds Landevej, „Østermølle“ ca. 1 km østligere og endelig „Markmølle“ atter 1 km længere mod Øst lige ved Grænsen til Dueholm Mark. De to førstnævnte er helt nedlagte, og i Markmølle benyttes den temmelig ringe Vandmængde til et elektrisk Anlæg til Gaardens eget Brug. Da der ogsaa i Dueholms Diplomatarium tales om en „middelste Mølle“ og altsaa maa forudsættes at have været tre, ligger det nær at tænke, at de nævnte Møller har været til allerede i Middelalderen, og at „middelste Mølle“ er den senere „Østermølle“. Men at det dog er urigtigt, fremgaar af følgende:

1) I Diplomatariet nævnes flere Gange en Mølle ved „Bisgaard“, og der kan ikke være Tvivl om, at dermed er ment „Østermølle“, som indtil den blev nedlagt, laa ganske nær ved „Bisgaard“, der nu er flyttet. Men i Tillægget til Diplomatariet omtales et Dokument fra 1528, hvori „Bisgaards Mølle“ og „medell mølle“ hævdes som Klosterets Ejendom; altsaa kan de ikke være identiske.

2) I Dokument Nr. 76 vidnes det, at Enken Inghæ Thorchilsdatter i 1410 har overdraget „myddelstæ mølnæ“ til Dueholm Kloster, og i Nr. 78 har hendes Søstersøn, Præsten Michael Spendh, stadfæstet sin Mosters Gave i Aaret 1424. Men ifølge Dokument Nr. 75 har Biskoppen i Børglum 1435 mageskiftet Bisgaard med Mølle og mere med Klosterets Ejendomme andensteds og har altsaa indtil nævnte Aar ejet Østermølle, saa „myddelstæ mølnæ“ maa være noget andet.

3) I Dokument Nr. 77 tales der om visse Grunde ved middelste Mølle, der overdrages Klosteret i 1432, og de deri brugte Benævnelser peger ikke i Retning af Østermølle, men afgjort hen imod den senere „Vestermølle“. — Har da denne en Gang kunnet kaldes den „mellemste“ Mølle, maa der i 15. Aarh. have været en Mølle længere mod Vest ved samme Vandløb, der i sin Tid har været meget anseligt, og der er endnu et og andet, der tyder paa, at den har ligget ca. 1 km V. for Vestermølle. Da den forsvandt, kunde der ikke mere tales om en mellemste Mølle, og de to tilbageværende kaldtes da indtil vore Dage Østermølle og Vestermølle.

Af „Markmølle“ findes der i Diplomatariet intet Spor, enten fordi den endnu ikke var til, eller maaske snarere fordi den oprindelig var anlagt fra Klosteret og aldrig blev Genstand for Handel. Navnet har vel tilsigtet at skelne den fra den „St. Jørgens Mølle“, som laa umiddelbart ved Klosteret.

Meddelelser,

som Provst C. Schade i sin Bog giver udtrykkelig om
Lødderup Sogn*).

(Sammenhængen medfører hist og her, at Ikke-Lødderupnavne er medtaget. -- Schades Udhævelser er ikke gengivet saa nær alle.)

S. 2: Sallingsund nævnes i øverste Linie [o: Mors fra Viborg over Sallingsund 7½ Mile]. — Længere nede: „Sallingsund imellem Salling og Mors, det skal være 3015 Alen eller lidet over en Fjerdingsvej bredt“.

S. 15: (Under Dueholm): „Ifølge Kjøbe-Contrakt af 2. Marts 1752 imellem Conferentsraadinde *Klingenberg* til Højriis og daværende Forvalter og Forpagter paa Dueholm, *Anders Tøttrup*, har Denne kjøbt Dueholm o. s. v. — og *Markmølle*, *Mølleskyld* 5 Tdr. 6 Skpr. 3 Fdkr.“ o. s. v.

S. 16 (under Højriis): „Gaardens Hartkorn — — og desuden contrib. Hartkorn 3 Skpr. ½ Alb., som ligger i *Lødderup Sogn* og bruges til Udslet“ o. s. v.

S. 17 (under Højriis): „Efter Skjøde af 28 Septbr. 1778 blev Højriis dengang med Bøndergods 203 Tdr. 4 Skpr. Hartkorn, samt Lørslev og *Lødderup Sognes* Kirketiender og *Lødderup Sogns* Konge-Korntiende, solgt for 20000 Rd.**)“

**) Det maa mærkes, at Tienden af Frydsbrønd ikke derunder indbefattes. S. Tab. C og Cap. 2, § 3, Anm. u.

S. 37 (under Nykøbing): Anm. x: „Skulde Kalkgrunden, som for endeel Aar siden blev opdaget i

---

*) Indberetningen har hver Tøddel; her kun gengivet, hvad der er af mere almindelig Interesse. Schades Bog er jo ikke i Allemands Eje, og Afsnittet er derfor ikke udskudt.

Frydsbrønd Mark, en Fjerdingsvej vesten for Nykjøbing, ogsaa række hertil, (o: „Havbakker“ ved Nykjøbing; *min* Anm.), maa den ligge meget dybt“ etc.

S. 56 (under Nykjøbing): Efter en Liste 1701, – 1800 over ægteviede, fødte og døde i Nykjøbing: „Derimod var i samme Aarhundrede i Annexsognene *Lødderup* og *Elsø* de Fødtes Tal større, end de Dødes. Der findes nemlig at være i *Lødderup* Sogn fødte 1110 og døde 998; i *Elsø* Sogn fødte 372 og døde 281; tilhobe i begge Sogne fødte 1482 og døde 1279, og følgelig 203 flere fødte end døde“.

S. 74–75: „En god Deel Land maa vist være bortskyllet, førend Gravhøje kunde komme til at ligge saa yderligt paa Kanten af Fjordsbrinkerne, at endog en Deel deraf er skredet ned, f. Ex. norden for *Faarup* og ved *Gammelør*, og førend den eenlige Bakke *Fæggeklit* kunde vorde saavidt adskilt fra det øvrige høje Land, som den nu er“.

S. 81: „Men i bemeldte Aar 1688 bleve, ifølge Kongelig Anordning begge Herreder med *Lund* og *Egenøe* Birker forenede til eet Herredsfogderi; og et Tinghuus skulde bygges ved *Harrehøj* imellem *Vodstrup* og *Elsø*. Dette Tinghuus blev uidentvivelig ikke bygget; thi gamle Folk fortælle, at efter Herredernes Sammenlæggelse blev Herredstinget holdet i een af de østlige Gaarde i *Elsø*; og varede det nok ikke længe; før det er bleven forflyttet til *Nykjøbing*, hvor Herredsfogden boede“ etc.

S. 86–87: „Bøndergods var i liden eller ingen Priis. Til Exempel herpaa skal anføres *Selvejergaarden Frydsbrønd*, der, som før er meldt, staar for contrib:

Hartkorn 20 Tdr. 3 Skpr. 2 Fdkr. 2 Alb. Denne Gaard blev den 2den September 1751 med sin Besætning, Inventarium og Afgrøde ved offentlig Auktion solgt af Etatsraadinde *Ide Sophie Krabbe* til Beregaard for 67 Rdlr., skriver Tresindstyre og syv Rigsdaler til *Kiøbmand Hans Winther* i Thistæd u).

u) Frydsbrønd, som i det sidste Halvaarhundrede har ikke havt mindre end syv forskellige Ejere, kan og tjene til Exempel paa, hvorlunde Jordegods efterhaanden har hævet sig i Prisen:

Aar 1754 blev Frydsbrønd solgt til *Lars Toft* paa Sødre Ullerupgaard i Thy for 450 Rd.

1756 solgt til *Christen Jensen Sundbye* for 600 Rd.

1757 solgt til *Capitain Jørgen Hauch* for 900 Rd.

1762 solgt til Etatsraad og Amtmand *Friderich Hauch* til Højriis for 1000 Rd.

1764 Amtmand Hauch skødet Frydsbrønd med Rug-, Byg- og Havresæden, samt Elsø Sogns Konge-Korntiende til *Nicolai Tøttrup* for 2500 Rd. Efter en foregaaende Kiøbekontrakt af 27. April 1763 befindes Kiøbesummen at være 3000 Rd., af Aarsag at derunder er indbefattet Gaardens egen Konge- og Kirke-Korntiende, som altsaa har kostet 500 Rd.

1769 solgt med sin egen Konge- og Kirke-Korntiende for 1700 Rd.

1804 solgt for 7500 Rd., som blev anseet for særdeles godt Kjøb. Nogen Besætning fulgte med i Kjøbet.

Frydsbrønd var fordum en By, bestaaende af tre Bøndergaarde. Navnet udtales af Almuen „Frydsprøng“ (=: Frydspring), men i Kirkebøger lige fra 1646 findes det skrevet Frydsbrynd og Frydsbrønd. De derhos værende Kildevæld have nok givet Anledning til Navnet“.

S. 90—91: „Undertiden træffes en Begravelses-Kjelder ganske tom, uagtet intet Tegn var til, at Højen tilforn havde været undersøgt. Ovenpaa Dækselstenen af en saadan tom Kjelder laae et Steenspyd bb), og strax uden for en anden cc) laae i Retning N. O. til S. V. Levninger af Been og et næsten halvt fortæret Malmsværd tillige med noget af Skeden. Det her nedlagte Liig havde blot været bedækket af Sand,

Gruus og Smaastene, af hvilke de fleste vare som Agerstene. Man skulde næsten troe, at dets Begravelse har været Hastværk.

bb) Dette Spyd er tveegget med skarpe Kanter og spidst til den ene Ende, 12 Tommer langt, 1½ Tom. bredt midt paa og ½ Tomme tykt, hvor der er tykkest. Dersom Fædrene ikke have forstaaet den Kunst at blødgjøre den haarde Flint, er det fast ubegribeligt, hvorledes de kunde tildanne et saadant Redskab, og de tynde Offerknive m. m.

cc) Denne Kjelder, som jeg for 10 Aar siden landt midt i en Høj norden for Faarup, var af usædvanlig Størrelse. En svær, paa Undersiden flad, Overligger hvilede paa fire andre Stene, der stode i nogen Afstand fra hinanden. Aabningerne derimellem vare lukkede med atter andre Stene. Bunden af Kjelderen var belagt med sandig Jord og i Midten sad nogle faa Stene tæt sammen, som om her kunde være skeet Begyndelse med Bro-lægning. Kjelderen var indvendig af Vide omtrent 4 Fod i Gjen-nemsnit; men Højden neppe 1½ Fod“.

S. 94: „Foruden de egentlige Gravhøje findes her endnu Levninger af Steendysser, som i Oldtiden maa have været Ting- og Offersteder, som *Rouerstoue* (Ϸ: Røverstue) paa *Lægind Hede*; *Rouerstoue* paa *Korup Hede*“ etc. kk).

kk) De tre Høje imellem Elsåe og Frydsbrønd kaldes ikke, som Danske Atlas mælder, Tinghøje, men Brunhøje. I een af dem har man fundet Urner. Brunhøj er ellers et Navn, som tillægges Høje paa flere Steder i Landet“.

S. 97: „Den Deel, som egentligen kan siges at være ujævn, eller mere brat afvejlende med Bakker og Dale, er den sydlige Deel af *Lødderup Sogn*“ o. s. v.

S. 98—99: „I *Lægind Bakker* er en højlandet Plads, af et Par Skiepper Lands Størrelse, ved Jord-synkning forvandlet til Morads, og en liden Bæk udspringer af een af de Brinker, Synkningen har efterladt sig. Ved denne Naturtildragelse skal, efter

Sagnet, en Bøndegaard være bleven forstyrret. Vist er det, at her endnu ved Kanten af det sunkne Sted sees Levning af en indhegnet fiirkantet Plads, som en Kaalgaard“.

S. 100: „Den meste Hede findes i Sønderherred. Øster fra, imellem *Nykøbings Viig* og *Sallingsund*, begynder en Hedestrækning, som løber, meer og mindre indskrænket af Pløjeland, midtveis igjennem Herredet til Tæbring og Rakkebye Marke“.

S. 102: „Den sydøstlige og søndre Deel af *Lødderup Sogn*, *Lørslev* og *Ørding Sogne* og det hele Strøg af Agerland, som følger Hedestrækningen midt igjennem Sønderherred til Rakkebye, er, som Hedestrækningen selv, mesteparten skarp og sandig“.

S. 103: „Jordlaget over Kalkgrunden er af ulige Tykkelse, almindeligst fra 4 til 8 Fod og sædvanligt en Blanding af Leer og Sand*).

*) Paa nogle Steder, som paa *Lødderup* og *Elsøe Marke*, røber Kalkgrunden sig ved Jordfald“.

S. 103—04: „Paa ovennævnte Strækning findes i nærværende Tid tretten store og smaa Gruber, hvoraf *Frøslevgaards*, *Eerslev*, *Øxendals*, *Lødderup* og *Frydsbrønds* ere de mærkeligste d).

d) *Frøslevgaards*, *Eerslev* og *Lødderup* Gruber ere betegned paa Vidensk. Selsk. Kaart, nemlig: sydøstlig for *Frøslevgaard*, vestlig for *Eerslev* og nordlig for *Lødderup*. *Øxendal* ligger ved den sydlige Kant af *Thorshøj Bakke* og *Frydsbrønd* Grube omtrent 350 Skridt nordøstlig for *Lødderup Grube*“.

S. 104: „Det rene fine Hvidleer eller Kalkleer forekommer, i særskilt Masse, paa nærværende Tid kun i det nordøstlige Hjørne af *Øxendal*“.

„Skriv Kride af særdeles Fiinhed træffer man i *Øxendals* og Eerslev Gruber.“

S. 104—05: „Næsten overalt afvexler Flinten med Kridtstenen i horizontale Lag. Dog er at mærke, at paa enkelte Steder (som : vestlig og nordlig i Frøslevgaards Grube og eet Sted i *Lødderup* Grube) bøje Flintelagene sig ned ad i deres Løb mod Østen. I Eerslev Grube finder man Flintelagene i en ligesom afmaalt Afstand af 3 til 4 Fod fra hinanden; men i andre Gruber, f. Ex. i *Frydsbrønd*, *Lødderup*, i Østsiden af Frøslevgaards m. fl., sidde Lagene temmelig tæt paa hinanden. I *Øxendal* sees kun et eneste Flintelag, som i en Dybde af 20 til 22 Fod horizontalt igjennemskjærer Kalkmassen, og isteden for Flint, viser sig ovenfor i samme Retning nogle Kridelag og Kridtsteenslag e). Det er ellers mærkeligt ved *Øxendals* Grube, at der i dens vestre Ende, hvor man nu, formedelst en tilstødende Vej, har holdt op at bryde, findes nogle lange kiilformige og sandige Jordpiller, som fra det øverste Jordlag løbe lodret ned til en Dybde af over 30 Fod. Disse Jordpiller synes at tilkjendegive, at Kalkgrunden engang har paa forskellige Steder været sprengt fra hinanden, og at Aabningerne siden efter ere blevne fyldte med Jord og Sand*). Det bør og anmærkes som noget eget ved denne Grube, at man ligeledes i Vestsiden stundum (!) har truffet temmelig store Conglomerater af smaa Flint- og Kridtsteens-Stykker, som ved en kalkagtig Bindematerie ere forenede. Man stødte engang paa en saadan Conglomerat, der var saa overhaands stor, at man havde Møje med at faae den ryddet af Vejen f).

Paa sine Steder i Kalkgrunden, f. Ex. i Hvidleret i *Øxendals* vestre og østre Ende, forekommer undertiden i smaa Klumper en rødbrun løs Jordart, der

ligner et fint sammenklumpet Okermel, og som ikke i mindste Maade bruser med Syre.

e) Da Kalkgrunden ikke overalt er af lige Beskaffenhed, kan muligt, ved længere Brud ind i samme, Flintelagene tildeels komme til at vise sig anderledes, end her er nældt.

*) Disse Jordpiller ere i Aaret 1808 ikke mere tilsyne, da Brudet er bedækket med Jord.

f) Af det Locale at dømme, er den bratte Fordybning, som kaldes *Øxendal*, og i hvis nordlige og vestlige Brinker man opdagede Kalkgrunden, bleven til ved Jordsynkning, forårsaget af underjordisk Vandløb, hvorved en Deel af Kalkgrunden er sunken og en Deel bragt ud af sit naturlige Leje. — Efter gammelt Sagn har bemeldte Dal sit Navn af, at et Par *Øxen* her engang ere sunkne i en Hule ind under Jorden og drevne op i *Vester-Mølle dam ved Lødderup*. Dette sidste maa staae ved sit Værd. Men Hulen, hvori de stærkeste Tøbruds-Vandløb og Skyregn tabte sig, som i et bundløst Svælg, var endnu for faa Aar siden at see i Dalens sydlige Dybde, men er nu tildækket med Rydning fra Kalkgrunden. Muligt var denne Hule en Aabning til en i den senere Tid udtørret Vandaare, der fordem har udtømt sig i den Rende eller Aaleje, som endnu spores fra *Øxendal* ned igjennem *Elsøe By*, og hvoraf denne By formodes at have faaet Navnet *Elsøe* *)“.

S. 107: „Den Leergrund, som især fortjener Landmandens Opmærksomhed, er *Leermergelen*, som findes til de fleste Sogne, Byer og Sædegaarde, saasom: — — i *Faarup Kjær*; i *Korup Byes Markbrinker*“ o. s. v.

S. 109: „de øvrige, nemlig *Fredsøe-Lægind-Højriis* og *Skarre-Søer*, ere ubetydelige“.

S. 113: „Det dybeste Sted her omkring er ved *Glyngør*, en Odde, som skyder ud fra *Salling* imod *Faarup* i *Mors*“. — — — „Fra *Glyngøre Hul* og syd paa aftager *Dybet*, som dog i *Sallingsund* ud for

*) Den Forklaring godkendes ikke i vore Dage.

Pinen, er 13 Favne; men længere op grunder det indtil 10 og 9 Favne“.

S. 136: Tveradet Kogleax (*Scirpus caricis*): „I Rolstrup Kjær, i en Dal norden for *Korup* etc.“.

S. 138: Hønsbær Korneel (*Cornus suecica*): „i Mors kaldet Stjenbær. I en Dal sønden for *Lægind Vejle* og ved Højriis“.

S. 139: Krusbladet Vandax (*Potamogeton crispum*): „I *Lægind Sø*“.

S. 140—41: Mørk Kongelys (*Verbascum nigrum*): „Synes sjelden. Jeg har kun truffet den paa Fæggeklist og sønden for *Sallingsunds Færgegaard* paa Fjorderbrinkerne“.

S. 143: Liden Merke (*Sium inundatum*): „I Leergrave ved *Lødderup*“ etc.

S. 143: Vand Gifttyde (*Cicuta virosa*): „i Mors af Nogle kaldet Trandkaan o: Trandkande; de Fleste have ingen Navn paa den. Den voxer langs med Dueholm Aae, Møledammene østen for *Lødderup* og flere Steder“.

S. 144: Almindelig Benbræk (*Anthericum Ossi-fragum*): „Ikke sjelden i Kjær og mosede Steder, f. Ex. i et Kjær i Dueholm Hede ud mod Refshammer; sønden for *Lægind Vejle* imellem de høje Brinker og Vejen til *Sallingsund*; paa sumpige Steder i *Sundbakkerne*, som vende mod Højriis Skov o. fl. St.“

S. 147: Skjermblomstret Aaziir (*Butomus umbellatus*): „Kun truffen i Nykøbing og ved *Lødderup*“.

S. 155: Sort Glatbælle (*Orobus niger*): „Sjelden, i Krat ved Højriis og i en Dal nær ved *Sallingsund*“.

S. 156: Bjerg Perikon (*Hypericum montanum*): „Paa Bakker ved Højriis og paa *Korup Mark*“.

S. 157: Almindelig Karline (*Carlina vulgaris*): „Paa Brinkerne ved *Faarup*, *Lilleris Mølle*“ etc.

S. 158: Korn Oxøje (*Chrysanthemum segetum*): „synes at være sjelden. Jeg har kun truffen den paa *Lægind Mark*, og engang paa en Ager i *Nykøbings Udmark*“.

S. 159: Kær Fnokrig (*Cineraria palustris*): „Ikke sjelden i Kjær og Morads, f. Ex. ved *Dueholm*, *Lødderup*“ etc.

S. 160: Filtet Krandsblad (*Chara tomentosa*): „I *Lægind Sø*“.

S. 164: Aloebladet Krebskloe (*Stratiotes Aloides*): „i Mors kaldet *Søburre*. I *Lægind Sø*“.

S. 181: „6) Den sorthovede Maage (*Larus ridibundus*), i Mors kaldet *Hattan*. Det Sorte paa Hovedet falder hos nogle i det *Askegraa*, hos andre i det *Kastaniebrune*. Næbbet og Benene ere røde. Deres Længde er omtrent 15 Tom. og Brede 36 Tommer. Disse Maager leve fredeligen i Selskab med hinanden og opholde sig for at søge Føde deels ved Fjordsiden, deels inde i Landet paa *Agrene*, ved *Bække* og flere *Vandsteder*. Mange yngler i den store *Mark-Møllendam ved Lødderup*, hvor de ude i Dammen have deres Reder paa *Rørstube* og *Hængedynd*. Naar de have

Unger, forfølge de forbigaaende Mennesker med deres Skrig. Mod ondt Vejr lig ere de meget urolige og dristige: ikke alene svæve de lavt over Byer og Steder, men og undertiden sætte sig paa Huse og Skorstene. — Flere Dage forud forkynde de det forestaaende Uvejr. Om Efteraaret trække de tidlig bort, omtrent ved 1ste September. Deres Ankomst om Foraaret beroer paa Vejrsligets Beskaffenhed. I Aaret 1798, da Vinteren usædvanligt tidlig ophørte, saae man allerede denne Maage i Februar, men i det følgende Aar ikke før mod Slutningen af April“.

S. 192: 1) Den sorte Vandhøne (*Fulica atra*), „i Mors kaldet Blesaand; opholder sig i Møllendamene ved *Lodderup* o. fl. St. Den er en Fjende af de tamme Ænder, som den sætter efter, naar de komme den nær“.

S. 196: „5) En mørkegraa Svale med hvid Stribe og Bug, og alle Tærne vendte fremad; altsaa H (o: *Hirundo*) *Melba-Jusca*, gula abdomine qve albis, *digitis omnibus antrorsum versis* Gmel — fandtes d. 17. Juni 1804 død i *Lodderup Kirke* f). Dens Næb var sort. Paa Hovedet, Halsen og Ryggen havde Fjerene en hvidagtig Kant, som ned mod Halen var meest kjendelig; de store Slagfjere sortagtige; Halen lidt kløftet og sortagtig. Benene korte, som Kirkesvalens, og befjerede ned til Tærne, hvilke sidste vare forsynede med stærke Kløer. Dens Længde var $8\frac{1}{4}$ Tommer og Brede imellem de udstrakte Vingespidses 20 Tommer.

f) Kirken var paa den Tid under Reparation. En Deel af Taget og Loftet var taget af. Ved den Lejlighed kan Svalen uheldigvis være kommen ned paa Kirkegulvet, hvorfra den, formedelt sine korte Fødder, ikke kunde hæve sig til Flugt, og maatte derfor omkomme. Om den havde nogen Mage, kunde

jeg ikke faae Kundskab om. Det er bekjendt, at denne Fugl har sit egentlige Hjem i det sydlige Europa; en Storm kan have drevet den til Mors“.

S. 205: „Karpe, Cyprinus. 1) Grundlingen (C. Gobio), i Mors: Rounbutt. I *Lægind Sø*“ etc.

S. 212: Træbukkebille. 2) *Corambyx Cerdo*. „Faa Gange truffen i Lyngbakkerne oven for *Sallingsund*, hvor den opholdt sig i Graapiil Bøsse.“

S. 218: „Vandskorpionen, *Nepa cinerea*, findes i *Lægind Sø*“ etc.

S. 230: Nereiden, *Nereis versicolor*. „I Limfjorden. Jeg har kun seet een, som var opdraget i et Sildevod ved *Sallingsund*. Uagtet Bagdelen var bleven beskadiget og den i det mindste havde mistet eet Led, kunde dog endnu tælles 90 Been paa hver Side“.

S. 231: Gaasemuslingen, *Mytilus anatinus*, i Mors af Nogle kaldet Kjærdoes. (Kjærdaase). „I Dueholm Aae, *Lægind Sø*“ etc.

S. 231: Blæresnekken, *Bulla fontinalis*. „I *Lægind Sø* og flere Steder.“

S. 237: „Hoved-Landevejen igjennem Mors fra *Sallingsund* til Vilssund gik tilforn igjennem Landsbyen *Lødderup*; men“ etc.

S. 237—38: „Naar man lander ved *Sallingsunds Færgegaard*, kan man vel ved Færgemandens Vogn, ifald den er tilstede, vorde befordret til Nykjøbing; i manglende Fald maa man sende Bud til en af de nærmeste Byer, for derfra at faae Vogn; hvilket sidste og er Tilfældet ved Næs- og Vils-Sunde“.

S. 238—241: *Om Færgestederne og Befordrings-Anstalterne ved samme.*

Imellem Mors og tilgrændsende Lande skeer den ordentlige Fart kun over de forhen nævnte fire Sunde, nemlig: *Sallingsund* a), Næssund, Vilssund og Feggesund. Ved de tre første ere Befordrings-Anstalterne paa Morslands Side, men ved Feggesund paa Hannæs-siden.

Sallingsunds og Vilssunds Færgesteder ere de vigtigste, saavel fordi imellem disse løber Hoved-Landevejen igjennem Mors, som og formedelst den dertil henlagte betydelige Korn-Indtægt b). Af hele Morslands Bondeskyld skal nemlig til disse Sundsteders Ejer aarligen svares noget vist i Korn, som kan beløbe sig til omtrent 300 Tdr. Byg. Udentvivel er dette anordnet i det priselige Øjemærke, at der tilstrækkeligen skulde sørges for de Rejsendes Bequemmelighed og Sikkerhed paa Farten over Sundene. — Ved ethvert af disse to Sundsteder er to Færger, en større og en mindre, som roes over med to svære Aarer, og to Baade, der ligeledes roes over. Taxten er:

Over Sallingsund.	Over Vilssund.
For den store Færge . . . 32 Sk.	For den store Færge . . . 24 Sk.
„ den lille Færge . . . 16 „	„ den lille Færge . . . 12 „
„ en Baad . . . . . 8 „	„ en Baad . . . . . 6 „

De, som yde Sundkorn, betale intet. Det forstaaer sig selv, at med Drikkepenge maa man ikke være knap, ifald det skal blive tilpas.

Færgemændene ved begge Sundsteder ere Fæstere, som ere forpligtede til at vedligeholde Færger og Baade, og om fornødiges bygge nye samt i det Hele sørge for, at Befordrings-Anstalterne kunne være upaaklagelige. Deres Indtægter ere — foruden hvad de kunne fortjene ved Rejsendes Beværtning — Færgepengene og noget vist aarligen i Korn, nemlig:

Færgemandens ved *Sallingsund* 12 Tdr. Rug og 24 Tdr. Byg, og Færgemandens ved *Vilssund* 10 Tdr. Rug og 10 Tdr. Byg, som alt ydes dem af Ejeren. — Naar betænkes de Forpligtelser, der paaligge disse Færgemænd, og at Sundene aarligen en temmelig Tid ere belagte med Iis c), da deres Næring imidlertid maa hvile; — saa synes det, at Levebrødet ikke for rundeligt er dem tilskaaret, og at det ikke er at undre over, om der i Henseende til Befordrings-Anstalterne kunde findes Mangler.

Til Næssunds Færgested er een Færge og een Baad, men ingen anden Indtægt, end hvad Transporten indbringer.

Ved Fæggesund er ingen Færge saa stor, at den kan indtage mere end Vognen; Hestene maae svømme over Dybet, der, som forhen meldt, er meget smalt.

Efter det, som i foregaaende § er anført, kan en Rejsende, som ikke medbringer Heste og Vogn, komme til at lide temmeligt Ophold af Mangel paa Vogn, men ikke mindre i Henseende til Befordringen over Sundene.

I nogenlunde stærk Blæst kan man, især over *Sallingsund*, ikke roe med Færgerne. Ere een eller flere Førseler af Vogne eller Creature komne i Forvejen til Sundet, vil man komme til at vente længe, før Touren falder En til. Det er i Særdeleshed et piinagtigt Ophold, naar man paa *Sallingsiden* maa vente adskillige Timer paa Færgens Komme. Vel kan man om Dagen give Tegn ved et Flag og om Natten ved Blus; men naar Flaget enten ikke agtes, eller i tyk Luft ikke kan sees; eller Færgefolkene ere gangne til *Nattero*, maae man slaae sig til Rolighed i *Pinen* d).

Man har talt om, at det vilde være mere beqvemt for Rejsende, dersom der, istedenfor nuværende Færgestalt ved *Sallingsund*, blev Færgeløb med sejlende

Fartøjer imellem Nykjøbing og Salling. Om dette nogensinde vil eller kan blive realiseret, maa Tiden lære.

a) Adskillige Gange er Færgerne forulykket i dette Sund og endele Mennesker der have tilsat Livet: Den 25. Juli 1658 om Formiddagen omkom med Færgerne 8 Mennesker, og i Marts 1700 nogle. Den 1ste April 1723 Kl. 10 Formiddag forgik Færgerne, og allene af Mors druknede 20 Mennesker; nogle fra andre Egne havde samme Skjebne. Den 21. April 1800 sank den lille Færge med en større Ladning Stude, end den kunde føre, og 7 Mennesker satte derved Livet til. — Men slige Ulykker kunne undgaaes, naar Færgerne ere, som de bør være, og Færgefolkene kyndige, ædruelige og forsigtige Mennesker.

b) Disse to Færgesteder bleve i Aaret 1793 ved offentlig Auction solgte for 7000 Rd

c) Fjorden var islagt Aar 1800 i 97 Dage, 1801 i 48 Dage, 1802 i 37 D., 1803 i 106 D., 1804 i 131 D., 1805 i 99 D., 1806 i 28 D. og 1807 i 16 Dage; det er efter Middeltal i 8 Aar 70 Dage aarligen.

d) Saaledes kaldes det Værtshuus, som ligger lige over for Færgegaarden ved Sallingssund, fordi Reisende, som agte sig til Mors, saa ofte skal pines eller nødes til at opholde sig der imod deres Villie. Samme Navn tillægges og slige Steder ved flere Sunde.

S. 248: „Til Lødderup Degnebolig er lagt 2 Agre af 2de geometr. Tdr. Lands Størrelse, som tilhører Lødderup Kirke“.

S. 254: „Med Ejeren af Frydsbrønd i Lødderup Sogn er den 18. Decbr. 1801 sluttet bestandig Tiende-Forening angaaende Præstetienden, saa at der af denne Gaard aarligen svares i Korn- og Qvægtiende, samt Smaaredsel 12 Tdr. Byg, der betales efter Middeltallet af 10 Aars Kapitelstaxter, og desuden hjemføres et Læs Tørv for Sognepræsten, naar denne ikke selv har Heste og Vogn. Denne Forening er under 12. Febr. 1802 Kongelig confirmeret“.

S. 257: „Sognepræsten i Nykjøbing er tillagt: —
 3) 2 Rdlr. af Højriis Godsejer for et jordløst Huus i
Lødderup, der fordum har tilhørt Sognekaldet“.

S. 261: „Isteden for Degnetraven, oppebære
 benævnte Embedsmænd paa Landet Korn og Penge
 saaledes:

Degnen til *Lødderup* og *Elsø* Sogne: Rug 7 Tdr.,
 Byg 16 Tdr., Havre 2 Skpr., og 6 Rdlr. 2 Sk. i Penge“.

S. 263: „I Nykjøbing ere Chordeggen, Skole-
 læreren, Organisten og Klokkeren saaledes aflagte:
 Chordeggen: Højtidsoffer og Accid. ved Bryllupper
 etc.; Konge-Qvægtienden af *Lødderup*, *Elsø*, *Tødsø*
 og *Eerslev Sogne* o)“; o. s. v.

o) See Hofm. Saml. af Fund. for Aalb. St., Pag. 98.

S. 273: „I hele Mors er Fælledskabet ophævet,
 undtagen til *Fredsø*, *Storup*, *Ager* og *Faartoft Byer*,
Rolstrup Gaarde og *Nykjøbing*. Nedenstaaende Liste
 viser, naar denne velgjørende Foranstaltning begyndte
 og hvorledes den Aar efter Aar er fremmet i dette
 Land:

Aar	Udskiftet.
1786.	<i>Lødderup</i> , <i>Lægind</i> og <i>Sillerslev</i> , undtagen <i>Heden</i> .
1796.	Bl. a. <i>Korup</i> .
1797.	Bl. a. <i>Faarup</i> “ etc.

S. 281: Anm. k) „Man har erfaret, at af den grove
 Kalkmergel i *Frøslevgaards*, *Lødderup* og flere Gruber
 taaler Jorden ikke saa meget, som af *Øxendals* fine
 Kride og det saakaldte *Hvidleer*“.

S. 301: „Den videre Behandling forbigaaes, da
 derved er intet mærkeligt, og man desuden kan haabe,

at Morsingen, der synes at have megen Lyst til Hørvål, vil føre sig den Anviisning til Nytte, som kan ventes, nu da Ungkarl *Laurids Andersen Lynggaard* af *Lødderup* er kommen tilbage fra Brahetrolleborg i Fyen, hvor han var hendsendt af Amtet for at lære at dyrke og behandle Hørren“.

S. 317: „Andre Fiske-Arter forekomme kun paa enkelte Steder i nogen Mængde, som: Sild i *Sallingsund*“; o. s. v.

S. 319: „Med Vod drages efter Sild, om Foraaret ved Ejerslev, Skarum og Sillerslev, og om For- og Efteraaret ved *Sallingsund*, hvor man i somme Aar gjør god Fangst; dog falder her ikke ved Mors saa mange Sild, at man kan undvære Tilførsel fra Nibe“.

S. 321: „Brugerne af *Vestermølle i Lødderup* o. s. v., ere Selvejere; men Brugerne af *Markmølle, Østermølle* o. s. v., ere Fæstere“.

S. 324: „Med disse Sorter Brændsel forsynes Nykjøbing fra *Faarup, Lægind, Fredsøe, Korup*“ o. s. v.

S. 325: „*Lødderup Sogn*. Til *Lødderup* By haves Mosetørv til Fornødenhed; kun Skade, at man formedelt det fremtrængende Vand ikke kan grave dybt nok. Det samme er og Tilfældet ved *Frydsbrønd*, hvortil er en temmelig stor Mose f). *Lødderup* har næsten ingen Hede til *Fladtørv* og *Lyng*. — *Fredsøe* har neppe Tørvemose til Fornødenhed, men saa megen Hede, at deraf aarligen kan sælges endeel *Fladtørv* og *Lyng*. — Til *Faarup, Lægind* og *Korup* er man for det meste vel forsynet med Moser til Tørvegravning; hvorfor og endeel *Mosetørv* derfra sælges. En Deel

af disse Byers Beboere have Lyng og Fladtørv tilovers til Salg, og de Øvrige, hvad de behøve til eget Brug.

f) Aarsagen er, at alle Lodsejerne i den store Mose fra Dueholm til Lødderup ikke ere enige i at faae Vandet afledet, da den, som kun benytter sig af Kjøret til Høavl, opstemmer Vandet, for derved at fremme Græsvexten“.

S. 332, Anm. b): „I Lødderup Sogns Kirkebog findes under Aaret 1716 antegnet: „Den 5. Aprilis blef *Christen Mogensen* begravet, som var en svar fuldkommen høj Mand, saa hans Lige ej hafver været siden nogen Mand kunde mindes. Hans Ligkiste var fire Al. lang. Hans fød udi Væsterviig Sogn udi Thye og var den mindste af sine Brødre, og hans Alder var 74 Aar“.

Register.

A. Personnavne.

Tallene angiver Sider.

- Agger, Maren, 11.
Aggerholm, Jørgen P., Husejer, 8, 46.
—, Poulina, f. Christensen, 8. —, Slægt, 9.
Andersen, Inger Marie, f. Sørensdatter, 57. —, John Christian, 11, 44. —, Karen, f. Jensen, 11. —, Klemmen, Gmd., 30. —, Mathias, Husejer, 57.
Balle, Chr., Gmd., 34.
Balthazar etc., 15.
Bang, Fr., Direktør, 18, 26. —, N. M., Købmand, 7. —, P. K., Købmand, 7. —, Vilh., Isenkræmmer, 51.
Bertel, 32.
Bertelsen, Søren, 10.
Bisgaard, Degn, 11. —, Niels A., Husmand, 35, 62. —, Sejer, Gaardejer, 63.
Blicher, St. St., Præst, Digter, 29, 55.
Boll, Chr., 33, 38. —, Else, 31. —, Mathias, Gmd., 35.
Bolwig, Borgmester, 52.
Bonde, Lars Michelsen, Tømmermand, 64. —, Peder, Gmd., 22, 50. —, Søren, Gmd., 27, 54.
Buk, Peder, 35.
Bukhave, Enke, 23, 24.
Bundgaard, Kirsten, 67.
Bækhøj, Anders, Gmd., 13. —, Jens, Partikulier, 13. —, Peder Gmd., 12, 14.
Clementsén, Jes, 69.
Christensen, Anders, Gmd., 64. —, Carl, 35. —, Christen, Tilnavn Dalsgaard, 6. —, Jens Chr. Munk, 5. —, Lars A., 64. —, Ludvig, Gmd., 28. —, Thomas, Gmd., 29, 31, 32. —, Villads, Dr. phil., 16.
Dahlsgaard, C. J., Lærer, 6, 51. —, Dagmar, f. Jensen, 6. — Marius, Lærer, Forfatter, 6, 17, 26, 28, 29, 52, 55.
Dalsgaard, Jens, Gmd., 64. —, Jens Chr., Gmd., 65.
Dalsgaard, C. C., Gmd., 6. —, C. C., Lærer, 6. —, Pastor, 7. —, Chr., Kunstmaler, 7.
Drackenberg, C. F., Trafikassistent, 25, 51.
Ellbrecht, G., Forf., 15.
Espersen, Mads, Bølsmand, 30, 31.
Faartoft, Dr., 52.
Fabricius, Gaardejer, 53.
Feilberg, H. F., Forf., 4, 23, 24, 26, 27.
Foldager, Lars C., Fisker, 61.
Frantzen, Pastor, 9.
»From, Mutter«, 59, 61.
Gade, Anders C., Gmd., 8. —, Ane Kirstine, f. Bach, 7. —, Christen A., Gmd., 8, 31. —, Joseph C., Husmand, 7, 29, 30, 55. —, Peder, Gmd., 31.
Galtrup, Godsejer, 42, 43. —, Ane Marie, sal. Gieddes, 48.
Giedde, Ane Marie, f. Galtrup, 48:

- Gjedde, Godsejer, 7. —, Justitsraad, 10.
 Glarmester, Peder, 61.
 Glinthborg, Johanne, f. Christensen, 10.
 —, Mads, Gmd., 10. —, Mikkel C. L.,
 Partikulier, 10. —, Slægt, 10, 11.
 Goldschmidt, Forfatter, 4.
 Hagerup, Forlægger, 17.
 Hansen, Gyde Marie, f. Refslund, 16.
 —, Vilh., Provst, 3, 16, 17, 41, 42, 44,
 49, 53, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 66, 67,
 68, 69.
 Hansesgaard, Anders, Gmd., 22.
 Hauch, Jørgen, Capitain, 74. —, Fride-
 rich, Amtmand, 74.
 Hede, Peder, 30.
 Heiede, Ch. J., Forfatter, 15.
 Henriksen, Anders, 9, 12, 34, 44, 47. —,
 Karen Marie, f. Pedersen, 9.
 Husted, Chr., Landmand, 32.
 Hæl, Peder, 59, 60, 61.
 Jacobsen, Lars, Gmd., 49. —, Martin,
 Gmd., 24, 46, 49. —, Søren; Boels-
 mand, 23, 49.
 Jellesen, Chr., 34.
 Jonsdatter, Karen (Karen Kok), 64.
 Jensen, Jens, Gmd., 33, 58, 59. —, Øl-
 handler, 59.
 Jepsen, C., resid. Kapellan, 62.
 Jcsefsen, A. Kr., Gmd., 31.
 Juel, Edel, Frøken, Maler, 5.
 Jørgensen, Jens, 35.
 Kallundborg, A. Kr., 57.
 Keiler, Chr. Johansen, Husejer, 37, 66,
 67.
 Kjeldberg, 35.
 Kjær, Hans, Museumsinspektør, 64.
 Kjølby, Anton, Lærer, 3, 18, 51.
 Klausen, Laust, Gmd., 36.
 Klømmensen, Søren, Gmd., 31, 56.
 Klingenberg, Conferentsraadinde, 72.
 Knokker, Niels, 36.
 Knudsen, Gunnar, cand. mag., 3. —, Sø-
 ren, 64.
 Kok, Karen, 63, 64.
 Koustrup, Færgemand, 51.
 Krabbe, Ide Sophie, Etatsraadinde, 74.
 Kristensen, Svenning, Husmand, Fisker,
 23, 49.
 Krogh, Jens, Landmand, 31. —, Jens
 Chr. P., Gmd., 8, 46. —, Laust, Gmd.,
 34. —, Martin, Fisker, 51.
 Krcgsgaard, Poulsen, Degn, 11.
 Kunst, Frederikke Caroline, 16.
 Kusk, Mikkel, Gmd., 10.
 Kvistgaard, Niels, Gmd., 33.
 »Lars, Mester«, 33.
 Larsdatter, Dorthe Marie, 64. —, Mette
 Marie, 61.
 Larsen, Forf., 15. —, Mads Chr., 61. —,
 Mouritz, Lærer og Husmand, 61. —,
 Søren Møller, Boelsmand, 23.
 Legind, P. A., Lærer, Forf., 9.
 Lehmann, Amtmand, 17, 41. —, Forfat-
 ter, 15.
 Leth, de Steensen, Kammerherre, 49, 52.
 Lund, Læge, 21.
 Lundsby, Ane Johanne, f. Jensen, 8, —,
 Carl, 36. —, Chresten, Møllejer, 15.
 —, Degn, 15. —, Jens, Gaardejer, 14,
 18, 36, 48, 49. —, Mads, Gmd., 14, 36.
 —, f. Schmidt-Beck, 15.
 Lynggaard, Anders Poulsen, 43. —,
 Laurids Andersen, 87.
 Madsen, Anders, 35. —, Jens, 10, 34.
 —, Johanne, 34.
 Mark, Jeppe, Gmd., 38. —, Karen, f.
 Hansdatter, 66.
 Markmøller, Peder, Gmd., 52. —, Søren;
 Gmd., 40.
 Marqvorsen, Niels, Gmd., 43.
 Mathiassen, Jens, Murer, 12, 37, 63. —,
 Karen Marie, 12. —, Maren, f. Chri-
 stensen, 12.
 Mejborg, R., 4.
 Mikkelsen, Kr., 34.
 Mogensen, Christen, 88. —, Søren, 60.

- Mousten, 61.
 Munk, Chr. J., Gmd., 5, 6, 28, 51, 54.
 —, Chr. J., Murer, 5. —, Dorthea Kir-
 stine, f. Madsen, 5. —, Peder, Pro-
 prietær, 5, 6.
 Møller, Cecilie, f. Christensen, 13. —,
 Chresten, Kammerraad, 13. —, Chri-
 sten Madsen, Boelsmand, 12. —, Ma-
 thias, Gmd., 12, 13, 33.
 Neidhardt, Toldforvalter, 13.
 Nielsen, Anders, Gmd., 53. —, Anders,
 Lærer, 51. —, Hans, Boelsmand, 51,
 52. —, Henrik, Gmd., 39. —, Jens, 31,
 34. —, Jens Erik, Husmand, 61. —,
 Johs., Gmd., 34. —, Morthen, 69. —
 O., Forf., 69. —, Peder, Fisker, 57.
 Nybye, Degn, 11.
 Nørgaard, Anders, Gmd., 14. —, Laura,
 f. Bækhøj, 14. —, Mikkel, Gmd. 34.
 Nerhus, J. C. L., 29.
 Olesdatter, Maren, 68.
 Olsen, Johan, Gmd., 68. —, Søren,
 Gmd., 38.
 Ovesdatter, Ellen, Vise, 55
 Olufsen, Kirsten Charita, f. Borch, 16.
 —, Regnar, Apotheker, 15.
 Overgaard, Niels, Gmd., 21, 22, 24, 38.
 Ovesen, Sagfører, 13.
 Pay, Generalkonsul, 30.
 Pedersen, Chr., 34. —, Kordegn, 58.
 Petersen, Magnus, 32, 35.
 Poulsen, Færgemand, 25, 50. —, Chr.,
 Partikulier, 46.
 Preetzmann, Slægt, 9.
 Rasmussen, Chr., Partikulier, 22, 48, 50.
 Riis, Johs., Gmd., 8. —, Maren, f. Bæk-
 høj, 14.
 Roslev, Esper, Gmd., 9, 36, 48.
 Sander, Husmand, 33, 61.
 Schade, Kconsul, 27, 28, 30, 31, 33, 46.
 —, Provst, 3, 17, 23, 24, 26, 28, 29, 34,
 35, 36, 37, 38, 39, 49, 55, 72.
 Seiersen, Søren, Kromand, 5, 8, 29, 48,
 54, 55, 72.
 Simonsen, Cederfeld de, Provst, 51.
 Skjoldborg, Johan, Digter, 55.
 Skyum, Ole, Plantør, 33.
 Sloth, Hans 53.
 Smed, Anders, 13. —, Jens, 56, 57, 62,
 63. —, Mads, 34.
 Soelberg, Gmd., 24.
 Spanggaard, Gmd., 34.
 Spendh, Michael, Præst, 70.
 Stausholm, Ole Chr., Avlsbruger, 55.
 Steentoft, Consumptionsbetjent, 9. —,
 f. Hyldahl, 9.
 Støjbjerg, Maren Jensen, 61.
 Støvring, Mads, 13.
 Sundbye, Chr. J., 74.
 Swænningsen, Nis, 69.
 Søndergaard, Bisgaard, Lærer, 3, 11.
 Sørensdatter, Dorthe Marie, 61.
 Sørensen, I., Gmd., 45. —, J. C., 34.
 Tegner, C. M., lith. Inst., 48.
 Thomsen, Niels, Gmd., 39.
 Thor, Gmd., 23, 46.
 Thorchildsdatter, Inghæ, 70.
 Thorsen, Degn, 38.
 Toft, Lars, 74. —, Mikkel, Gmd., 22.
 Torn, Emanuel, Landinspektør, 42.
 Tronier, Forf., 15.
 Tømmermand, Anders, 31. —, Poul, 32.
 Tøttrup, Anders, 72. —, Nicolai, 74.
 Vestergaard, Niels, Boelsmand, 54. —,
 Niels, Gmd., 67.
 Villadsen, Peder, 61.
 Wandberg, Godsejer, 42, 43.
 Wendelboe, C. C., 5. —, J. C., 5, 22, 48.
 —, Thor, 4, 5, 6, 39, 47, 48, 49, 50, 55.
 Westermann, Forfatter, 4.
 Wester Møller, Chr., Gmd., 42, 43.
 Winther, Hans, Købmand, 74.
 Zangenberg, Arkitekt, 4.
 Østergaard, Lærer, 59.

B. Stednavne.

Tallene angiver Numre. — Lydskriftsformerne udeladt.

- Aalsig, 187 — Aashøj, 83 — Agerdal, 211 — Andedam, 19 — Andehøj, 29 — Anders Hansesgaards Gaard, 27 — Arhøj, 178 — Ashøj, 83, 192.
- Balsar Sig, 84 — Bavnen, Bavnehøj, 82, 97, 191 — Bertels Høje, 181 — Bittehøj, 189 — Bitte Roisen, 229 — Bjerg(et), 125, 204 — Blaakilde, 292 — Blankpyt, 52 — Bollerhus, 256 — Bollersig, 257 — Borringkær, 221 — Bossenshøj, 158 — Bredkær, 146 — Brunbak, 162, 226, 285 — Brunhøj, 311, 312 — Byggested, 26 — Byhøj, 212 — Bøddel Sig, 239 — Bøgdal, 86 — Bøgdalsbak, 87.
- Chr. Gades Gaard, 168, delt mell. 169, 170, 171 — Chr. Gades Lergrav, 149 — Christian Husteds Storres, 182 — Chr. Munks Gaard, 115.
- Dalgaard, 11, 251 — Dalgaardshøj, 249 — Dalgaardsvæld, 250 — Dambrink, 290 — Damgaard, 288 — Damhøj, 109 — Damtoft, 289 — Degnens Gade, 268 — Dorris, 159, 308 — Dørbak, 41.
- Elfhøj, 188 — Else Bølls Høj, 164 — Engbak, 49*.
- Faarupgaard, 25 — Faarup Kær, 49 — Falkenbjergbak, 236 — Flyndersig, 186 — Fold, 129 — Foldmose, 112 — Fælled, 110, 111, 215 — Fællesgrav, 160, 262 — Fælles Lergrav, 21, 160 — Fælles Vanding, 223.
- Gaasefold, 78 — Gade (Degnens), 268 — Gamlebakker, 144 — Graarissig, 185 — Grunden (Grundvolds) Rende, 43 — Grunden Eng el. Kjær, 44 — Grusbak, 1 — Grøndal, 161 — Gunger, 103.
- Harrehøj, 37 — Havrhøj, 201 — Havland, 243 — Hedehøj, 132 — Heden, 98 — Henrik Nielsens Gaards gl. Beliggenhed, 296 — Holm, 45, 106 — Helms Hoved, 105 — Holms Sig, 172 — Hovvej, 173 — Hulhøj, 4 — Hulsig, 207 — Hulvej, 89, 147 — Høld, 58, 201 — Høldhage el. -hale, 62 — Høldmunde, 59 — Hverrekilde, 241 — Hypbærhøj, 156.
- Indelukke, 10 — Indkastede Vej, 95.
- Jens Christensens Sig, 145 — Joseph Gades Hus, 131 — Jæspehaw, 279.
- Kaarupdal, 177 — Kaarup Hede, 152 — Kaarup Mose, 151 — Kaalgaarddeig, 283 — Kaalgaardsig, 257 — Kalvehøjsig, 257 — Karrudssig, 220 — Kartoffelhøj, 155 — Kast, 301 — Kastdal, 71 — Katsig, 205 — Killingpyt, 163 — Kirkegaard før Udflytning, 266 — Kirkehøjbakke, 174 — Kirsten Bundgaards Hul, 255 — Kirkesti, 12 — Kirkevej, 54 — Kjeskær, 227 — Kjærborg, 242 — Klemmenshus, 143 — Kløvnhøj, 153 — Knokhave, 247 — Knorres, 254 — Kolbjergholm, 240 — Kokkedal, 246 — Kongehøje, 190 — Kovringhul(e), 101 — Kragekær, 237 — Kringeltoft, 2E3 — Køkkenmødding, 76, 100.
- Langbak, 180, 218 — Langbjerg, 244 — Langdal, 135 — Langdam, 303 — Langdorres, 253 — Lange Søk, 64 — Langpyt, 104 — Leagre, 294 — Lerhøj, 32 — Lille Bøgdal, 91 — Lillefjord, 34 — Lille Trinddal, 73 — Lille Trinddals Bakke, 74 — Ljægerhøje, Ljærehøje, 197 — Lushede, 38, 280 — Lykensprøve, 195 — Lyngbjerg, 22 — Lynggaard før Udflytning, 265 — Lyngholm, 304 — Lynghøj, 142, 252 — Lynghøje, 148 — Lyngrimme, 9 —

- Lyngtoft, 286 — Lægingdhoved, 105
 — Løddedal, 2 — Lødderupdige, 47
 — Løkke, 117 — Lønsig, 184.
- Meiltoft, 269 — Mellem Pouholm, 209
 — Mestermadshej, 202 — Mjelland,
 272 — Mølbjerg, 165 — Mølkær, 302
 — Møledam, 309 — Møllerkonens
 Jord, 264.
- Niels Overgaards Gaard flyttet fra 16
 til 15 — Niels Thomsens Gaard, 295
 — Nissedal, 231 — Nissedals Bakke,
 232 — Nissedalsvej, 233 — Ny Vej,
 96 — Nørhuses Sig, 136 — Nørre Bis-
 gaard, 298 — Nørre Hede, 33 — Nør-
 re Kilde, 18 — Nørre Pouholm, 119,
 210 — Nørre Tøvedal, 31.
- Odde, 306 — Overtøft, 287 — Overvej,
 13.
- Peder Bondes lille Brønd, 24 — Peder
 Buks Hul(e), 238 — Peder Gades
 Gaard, 175 — Peder Hedes Sløj, 150
 — Pilgaardstoft, 267 — Pissehøj, 219
 — Plagen, 128 — Pouholm, Mell.,
 Nørre og Sdr., 118—19, 208—10 —
 Pouls Bakke, 67 — Præstedal, 66.
- Raatkær, 42 — Ramshøj, 258 — Ram-
 sing, 259 — Rasmusdal, 137 — Ride-
 bane, 139 — Riskær, 92 — Riskær-
 bak, 93 — Roisen, 228 — Rosdal, 68
 — Røsdal Bakke, 69 — Rovhøj, 248
 — Rovkær, 133 — Rovkærhale, 134 —
 Rund, 282, 307 — Ræhage, 35 — Ræ-
 vej, 36 — Rævbak, 79 — Rojsens
 Hede, 194 — Rørdam, 20, 63 — Rø-
 verstue, 121, 138.
- Sallingsunds Bjerg, 125 — Sanders
 Hus, 198 — Sandgravhøje, 313 —
 Sig, 46, 140, 141 — Skarpe Grunde,
 61 — Skejbjerg, 206 — Skorrebak,
 180, 217 — Skredne Bakke (Skræjn-
 bak), 72 — Slej, 23, 310 — Sliëvbak,
 70 — Sloths Hus, 113 — Smedebak,
 88 — Smedehøje, 203 — Smedjebak,
- 40, 79 — Sni Støk, 85 — Sodal, 277 —
 Sødalsbakke, 278 — Sokken Hwøl, 94
 — Starhøj, 225 — Starkær, 8 —
 Starris Sig, 179 — Stejlhøje, 199 —
 Stendal, 6 — Stenhøj, 116 — Sten-
 høje, 133 — Stenskær, 234 — Stor-
 høj, 28, 154, 249 — Størtøft, 276 —
 St. Trinddal, 80 — St. Trinddals
 Bakke, 81 — Strømborghus, 284 —
 Strømhage, 122 — Studedal, 66* —
 Sundbakker, 124 — Sundbjerg, 125
 — Sunddal, 39 — Sundhede, 127 —
 Sundhøje, 126 — Sundkær, 51 —
 Sundmark, 50 — Sundvej, 120 —
 Sundsøre, 123 — Sælstene, 65 — Sø,
 216 — Scagre, 99 — Søren Bondes
 Gaard, 107 og 114 — Søndergaard,
 166, 273 — Sønderhøj, 157 — Sdr.
 Bisgaard, 297 — Sdr. Pouholm, 118,
 208 — Sdr. Tøvedal, 30 — Søvdal, 39.
- Teglværk, 200 — Thors Bakke, 32 —
 Thorsens Sten, 281 — Tobiasses
 Holm, 60 — Topbak, 245 — Trøhøje,
 183 — Trøhøjlyng, 251 — Trøhøjvang,
 260 — Trinddal, Store og Lille, 72
 og 73, 80 og 81 — Trinddam, 305 —
 Trinddorris, 249 — Trældige, 37 —
 Tvehøje, 196 — Tvillingehøje, 190 —
 Tværtager, 53.
- Ulfshøje, 235.
- Vase, 5, 57 — Vejlbak, 3 — Vejlbros, 55
 — Vejlhul, 56 — Vestergammeltoft,
 274 — Vesterkær, 48 — Vester møl-
 le- dam, 271 — Villerupgaard, 270 —
 Vælddal, 102 — Vældhul, 90 —
 Vældkilde, 130.
- Wendelbos Bakke, 14 — Westergaard,
 230.
- Østerbak, 17 — Østergaard, 222 —
 Østergammeltoft, 275 — Østerhede,
 183 — Østerkær, 7 — Øster møl-
 le- dam, 300 — Øster møllegaard, 299 —
 Øxendal, 244.

Indhold.

Forord.....	S.	3
Indledning	„	4—18
Stednavnekort	„	19
Stednavneoptegnelsen	„	21—40
Glemte Stednavne	„	41—45
Tillægslisten.....	„	46—68
Provst Vilh. Hansen om „Trældige“ m. m.	„	69—71
Schades Meddelelser om Lødderup Sogn.....	„	72--88
Navneliste.	„	89--93
Indhold.....	„	94

**Nærværende faas hos Forfatteren
og koster 2 Kr. pr. Eksemplar.**